BROWN BOOK

PAGES MISSING WITHIN THE BOOK ONLY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T 83
536A

Name of Book

Name of Author

UNIVERSAL LIBRARY

OU_204684

UNIVERSAL LIBRARY

అయిదుహత్యలా?

(అపరాధపరిశోధకనవల)

మద్దూరి శ్రీరామమూర్తికవి

విరచితము.

పబ్లిషర్సు:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్సు,

శ్రీసత్యనారాయణబుక్ డిపో, రాజమండ్రి.

కాపీరైటు రిజిష్టరు] [వెల రు. 1-0-0

ముద్రాపకులు:
శ్రీరామ ముద్రాక్షరశాల
రాజమండ్రి.
1946

పీఠిక.

ఇయ్యది యొక రహస్యాపరాధపరిశోధకాఖ్యాయిక. మోహపిశాచావేశ మగువారలు యుక్తాయుక్తముల గణింపక తమమార్గమున కడ్డువచ్చినవారి నెల్ల నేదోయొకవిధమున వదలించుకొన ప్రయత్నింతురు. ఇందు లీలాకుమారిని మోహించిన గంగారాముడు హంతకుడై కథానకమునకు సూత్రధారుడై యుండెను. బహుళజనాకీర్ణ మగు కలకత్తానగరమున నెట్టి యాధారములును లభింపకున్నను దోషియగు లీలాకుమారి నన్వేషించుట కుందు గిరిధరలాలు చేసినయత్నము లత్యద్భుతములు. ఒకసారి గ్రంథము చదివినయెడల పాఠకలోకమునకు గిరిధరుని బుద్ధిచాతుర్యము గోచరింపకమానదు.

ఇట్లు,
మద్దూరి శ్రీరామమూర్తి.
గ్రంథకర్త.

విషయసూచిక

			పుట
మొదటి ప్రకరణము:—			
కూనీజరిగిపోయినది	...	...	1
రెండవ ప్రకరణము:—			
ఆలోచనము—అరెష్టువారంటు		...	13
మూడవ ప్రకరణము:—			
న్యాయస్థానము—పునః ప్రయత్నము		...	25
నాల్గవ ప్రకరణము:—			
మఱియొక హత్యయా?	...	...	35
అయిదవ ప్రకరణము:—			
పరిశోధన ఇందలి విచిత్రమిదియా		...	50
ఆరవ ప్రకరణము:—			
గిరిధరలాలుని యత్నములు	...	...	66
ఏడవ ప్రకరణము:—			
యూసఫ్‌ఖాను	...	...	76
ఎనిమిదవ ప్రకరణము:—			
విశ్వప్రయత్నములు	...	...	89
తొమ్మిదవ ప్రకరణము:—			
మరణవాఙ్మూలము	...	...	98
పదియవ ప్రకరణము:—			
సమాప్తము	...	...	104

ఉపక్రమణిక.

చతురంభోధి పరీతమగు నీభూవలయమున కాంతాక నకములపై నాసక్తిలేనివాఁడు లేఁడనుట సర్వజనవిదితము. ఎంతముసలివాఁడైనను చక్కని యువతీరత్నము కంటఁబడిన యెడల నపేక్షజనించుననుటయందావంతయు నసత్యములేదు కావుననే "బలవానింద్రియ గ్రామో విద్వాంస మపికర్షతి" యను నార్యోక్తిజనించినది. లోకమున జితేంద్రియులుండుట యరుదు. అందునను నీకలియుగంబున "కన్నుదోయికి నన్యకాంతలక్ష్మైన మాతృభావముఁజూపి మరలువాఁడుండఁబోఁడని చెప్పవచ్చును.

ద్రవ్యమునెడ నధికమగు వ్యామోహమునుజెంది "ధనమూలమిదంజగత్తని వర్తించుచు 'బట్టకు పొట్టకు బెట్టిన సొమ్మునకు వడ్డీయెట్లునచ్చు"నని దలంచుచు—మానాభిమానముల మాటమరచి యుచ్చనీచతలు గణింపక — ధనార్జనమునను, ధనసంరక్షణమునను జీవయాత్ర గడపునంతటి లోభులు ప్రపంచమున నెక్కడనో కోటికొక రిద్దరుందురుగాని, కాంతావ్యామోహమధికముగా గల్గువారు వేనవేలుగగాన్పింతురు. కాంతావ్యామోహమున బడినవారు యుక్తాయుక్తవిచారశూన్యులనుటకు, "కామాతురాణాంనభయంన లజ్జ."

యను వచనము తార్కాణమగుననవచ్చును. మోహపిశాచము వహించినవాడు తానితరులచే జెడుమార్గమున సంచరించుచున్నాడనని ప్రబోధింపబడినను గుర్తింపక — 'తానలచినదే గంధ, తామునిగినదే గంగ' యని తలంచుచు దినదినంబునకు మోహంబు హెచ్చింప నర్వాయ మోహపిశాచమును గాఢాలింగన మొనరించుచుండును.

మోహోన్మత్తుడెట్టి నీచంపుపనినైనను, ఘోరరాక్షస కృత్యమైనను జేయుట కెట్టిసంకోచమును బొందడు. ముల్లోకాధినాధుండగు దేవేంద్రుడంతటివాడు గౌతముని వంచింప నర్ధరాత్రమున కుక్కుటముగోలె కూసెను. శంభునంతటివాడు మోహినీదేవికై పరుగిడి యామెనుబట్ట నూహింపలేదా? సుందోపసుందులిరువురు తిలోత్తమకై యొకరినొకరు సంహరించుకొని మరణించిరి. పూర్వగాథలు నటుననేల — నేడీకలియుగంబుననొక్కొక్క కాంతామణికై యనేకములగు యుద్ధములు జరిగినవి. క్లియోపాట్రాయను జగదేకసుందరి సీజరునంతటి వానిని మోహసముద్రమున ముంచివైచెను. ట్రోజనుయుద్ధమొక కాంతామణినిమిత్తమేగదా జరిగినది. ఎక్కడిచారిత్రములనో గణించుటెందులకు; మనదేశమున కృష్ణాకుమారియను కాంతామణికై పెక్కురు రాకుమారులామెతండ్రితో జగడమాడి యతనిరాజ్యమును నాశన మొనర్చుకొనిరి. ఇట్టి పెక్కులగు నిదర్శనములను ప్రతిదేశమునుండియు నీయ

వచ్చును. కనుక నియ్యాది నైసర్గికముగునాయని నందియు ముద్ర ముంపవచ్చును.

వేశ్యలు పూరుషులను దమవంక కాకర్షించుకొనుట లో నతినేర్పరలు. వారొకపూరుషునియందు మోహామున్నను లేకున్నను నాతనినుండి ధనమధికముగా సంగ్రహించుకొనుటకై ప్రేమ నభినయించుటలో చతురమతులు. మఱియు వారు ధనమునకు ప్రాధాన్యమొసంగి వర్తించుచు దమ స్వాతంత్ర్యము నిలుపుకొనుటకై సర్వదా యత్నించుచుందురు. రూపాజీవు లొకదేశమున నుండిరనియు నింకొకదేశమున లేర నియు దలంచుట పొరబాటు. అన్నిదేశములందును వ్యభిచారమువలన లభించు విత్తముతో మనుగడ గల్గువారు గనేకులున్నారు. పాఠకమహాశయులారా! ఇట్టివారిని మోహాంధులుగా నగునా లనజెల్లదా?

వేశ్యలు దమతో నుండవలసిన దని యెవ్వరిని ప్రార్థింపరు. కాని పూరుషులే రూపవిలాసినుల సౌందర్యమున కాసించి (నిక్క మగు సౌందర్యము గాదుట యగుదుగదా వేశ్యలందు) వారిని సమీపింతురు. రూపాజీవులును పురుషుడు ధనాఢ్యుడై మంచి యౌవనవంతుడైనచో — తన విలాసప్రకటనము చే వివిధగతుల నాతని మెప్పించి యాతనిబుద్ధి యితరములపై ప్రసరింపకుండ జేసి యాతనికడనున్న ద్రవ్యమంతయును సంగ్రహించుకొని సాగనంపుగు గంటిరే కాని మంగళామహాశ్రీ

వేశ్యలు యోగింతురనుట నమ్మదగ్గముగాదు. వేశ్యయొక్క నిని ధిక్కరించుట రెండవయాతనియందు జూచుకొనిన పిమ్మటనే జరుగుచుండును. పురుషుం డెప్పుడు తన్ను వేశ్య విడిచి వేరొకని నాశ్రయించునో యపుడే యాతనిమన మాందోళనము జెందును. అట్టియెడ నాతం డసూయావేశుండగుట నిశ్చయము. అసూయావేశులు యుక్తాయుక్తము లాలోచింపక దమమార్గము నిష్కంటకముగా నొనర్చుకొనుటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నింతురు.

వృద్ధాకారహరణమేల పాఠకమహాశయులారా! అటు జూడుడు. ఒకపురుషుండు మేనెల్ల నొకయుత్తరీయముచే గప్పుకొని కీనడలచాటుననుండి పోవుచు మాటిమాటికి దన్నెవ్వరైన జూచుచుండిరా యని వెనుదిరిగి చూచుచు బోవుచుండెను. ఆతం డెక్కడకు బోవుచుండెనని ప్రశ్నింతురా? ఇంకెక్కడకు; మారపిశాచమావేశించినవా డెచ్చటకు బోవును. ఆతని యాకృతియు, గమనవైఖరియు దిలకించిన మీకు విశదమగును. అది శీతకాలమగుటచే శరీరము నిండుగ నాతం డొకనల్లనిశాలువ గప్పియుండెను. కొంచెము మెఱుపుగలసిన తెలుపు గలపంచెను ధరించియుండెను. దుప్పటిగప్పియుండుటచే నాతం డెవ్వండో గుర్తించుటకు వీలుగాకున్నది. అంతట నతండు కొంతదూరమునడచి గమనవేగమును తగ్గించి—

నిర్భయుని పోలి— చరచర నడువసాగెను ఆతఁడు రాచబాటనువదలి ప్రక్కనున్న సందుగోఁక మళ్ళి నడువసాగెను.

పాఠకమహాశయా! కొంచెము చీకటిగానున్నదని సందేహింపకుము. ఆతఁ డెక్కడకు బోవుచుండెనో కనుగొందము రమ్ము. ఆతని ప్రసక్తి మనకేల ననుచుంటివా? ప్రాపంచక పరిస్థితులు ప్రత్యక్షముగా గనుగొనుటకై యొకపరి యాతనితో బోవుదము రమ్ము. ఆవ్యక్తుఁడా యంధకారమున బడి యొకటి రెండు మళుపులు దిరిగి యొకగృహముయొక్క వీధికవాటమును జేరి తలుపుతట్టెను. "వచ్చుచున్నాను." అను ప్రత్యుత్తరము వినవచ్చుటచే గాఁబోలాతఁడు తలుపుతట్టుట మానివైచెను తలుపు తెఱువబడినతోడనే యాతఁడు లోనికేగెను. ఒకముసలి యాతనికి గాన్పించెను. ఆమెయు నాతనిరాక గనినంతనే యాలోచనాధీనురాలయ్యెను. ఎట్టకేలకామె కొలదిగ దలయూచుకొనియెను. ఇంతలో నాతఁడు చగచగ శయనాగారమును సమీపించి తలుపులోనికి ద్రోసెను. తలుపులు దెఱువబడియెను. లోపల నెవ్వరును గాన్పింపరైరి.

అతఁడొకింతకోపముతో— "ఎక్కడి కేగినది."

"ఏమో! నాకెట్లు దెలియును. నాలుగుగంటల కెచటికో పోయియుండెను. ఇంతవఱ కామె రాదాయె. లేదు"

"నాలుగుగంటలకే వెడలినదా?"

"అగును."

'వెళ్ళునప్పు డేమేని జెప్పియుండెనా?'

'చీకటి పడకుండగనే వత్తుననియెను.'

'ఎచ్చటికేగెదనని జెప్పియుండెను?'

'పైవీధి నెవ్వరో స్నేహితురాలు గలదట. ఆమెను జూచివత్తునని చెప్పియుండెను—'

ఆతఁడు హతాశుఁడయ్యెను. చేయవలసిన దేమున్నది. అత డెన్నాళ్లైనను సందర్శించి యానందపయోధివీచికల నూయల లూగుటకై సంకల్పించుకొని యెదురుచూచుచుండెనో యాల తాంగి యింటలేకయ్యెను. ఆమె వచ్చునని నిరీక్షించుటయా! వెనుకకు మరలిపోవుట యుచితముగా యని తలపోయుచు నాతడొకింతసేపటనే నిలచెను. ఇంతలో నాయనమ్మ "ఇకనో యిప్పుడో వచ్చును గాని యూరక డకాపురముండునా? కూరుచుండు"డనియెను. ఆతఁడును తన మదిలో నేమాలోచించెనో లేక యాయనమ్మ జెప్పినట్లు జేయ నెంచెనోగాని మాటలాడకుండ శయనాగారములోని కరిగి యున్నగున్న దీపము నొకింత పెద్దదిగావించి శయనతలమున గూర్చుండెను. ముదుసలియు దన కుమార్తె రాకకై నిరీక్షించుచు వీధి వాటమును మూయక యే చావడిలో గూర్చుండియుండెను.

ఆతండు శయనతలమున శయనించి తలగడలనటునిటు సవరించి పరుండబోయెను. ఇంతలో నొక కాగితపుమడత

యాతని కొతలగడక్రింద గాన్పించియుండెను. అత డద్దానిని విప్పి దీపము దూరముగా నుండుటచే మంచముపైనుండిదిగి దీపమును సమీపించి యామడతవిప్పి దిలకించెను.

అయ్యది యొకలేఖ. అది తన్నుద్దేశించి వ్రాయబడి యుండెను అతఁడు వింతపడి యాయుత్తర మొకసారి లోనలో నామూలాగ్రముగా జదువుకొనియెను. మరల నొక్కసారి చదువుకొనియెను. మూడవసారి యాతఁ డాయుత్తరమును బిగ్గరగా నిట్లుచదివెను.

“ప్రియా !

తమ కీయుత్తరమును వ్రాయుటకు సంకల్పించుకొని మూడుగంటలకు వ్రాయగలిగితిని. నేను యుత్తరము వ్రాయుటకంటె కట్టెదుట నిలచి వృత్తాంతమంతయు దెలుపవలయునని సంకల్పించుకొంటినిగాని యట్లొనర్చుట యిరువురకును గూడ మంచిదిగాదని తలంచి యిట్లు వ్రాసితిని. నేను మిమ్ములను విడచిపోవుచుంటిని. అట్లని నావెనుక బయలుదేరి వచ్చెదరేమో? అదిలాభము లేదు. ఈయుత్తర మీకందునప్పటి కే నొకటిరెండువందల మైళ్ళదూరమున నుందును. వృథాప్రయత్నములు మానుఁడు. ఇచ్చట నుండుటకు మనస్కరించుటలేదు కావున వెడలిపోవుచుంటిని. ఇందులకు తమరన్యథా భావింపవలదు. ఈసంగతి మా జననికిదెలుపుఁడు. ఇంక నీజన్మమధ్యమున మరల నింటిమొగము చూడదలచుకొనలేదు. సెలవు.”

* * *

ఆయుత్తరమును జదివినతోడనే యాతనిహృదయము వికలమయ్యెను. విచారము, భయము, మున్నగు రసంబులెల్ల నొక్కుమ్మడి నాతనిబాధింపదొడంగినవి. ఆతడు తడబడుచు శయ్యాతలమునుజేరి కూలబడియెను. "కట్టా! ఈసంతోష లేశముగూడ లేకుండబోయెనే యేమిసేయుదును. ఇప్పుడే ముదుసలి కీవృత్తాంతమును జెప్పుదునా? జెప్పకుండబోవుదునా? ఆమెయు నావలె నామెకై పరితపింపకమానదు. ఈచావు కబురు నేనెందులకు జెప్పవలయును" అని వితర్కించుకొని యాగృహమును వదలిపోవుటకు నిశ్చయించుకొనియెను.

ఇంక నాతం డాయింట నొకక్షణమైన నిలుచుట వ్యర్థమని దలంచి లేచి ముదుసలిని పిలచెను. ఆమె వచ్చినతోడనే "నీకుమార్తెవచ్చుజాడ గాన్పింపదు. రేపగుడెంచెదను. ఆమెను రేపెక్కడకును పంపకుము" అనిబల్కి యాయుత్తరమును శయనతలమున బడవైచి వెడలిపోయెను. ముదుసలియు 'కుమార్తె యింతవఱకెక్కడికిబోయియుండురా' యని వితర్కించుచు యానిశాశేషము నెట్లో వేగించెను.

అయిదు హత్యలా?!

మొదటి ప్రకరణము.

హాని జరిగిపోయినది.

ప్రభాతసమయము. లోకానందకారకుఁడగు భానుని రాక నెఱింగి రాజు కళావిహీనుఁడై యింక తన విరంచిత పవిత్రతము కొనసాగ నేరదని యధోలోకములకరుగ యత్నించుచుండెను. పతి కాంతివిహీనుఁడై పశ్చిమాభిముఖుండై జగతు దిలకించి ప్రభువుతోడిదె మనుగడగదాయని తలంచి యుడుగణంబులాతని ననుగమించుచున్నవో యన నొక్కటొక్కటిగ నదృశ్యమగుచుండెను.

తొలిదిక్కున దినరాజునకు స్వాగతంబొసంగుటకు బరచి యుంచిన యరుణంపుదివాచీల దెఱంగున మేఘమాలిక లలరారుచుండెను. క్రమక్రమంబున నామేఘమాలికలు స్వర్ణవర్ణ రంజితములై యనతికాలమున దినమతి రానున్నాఁడని లోకంబునకు జాటుచున్నయవి. పిల్లతెమ్మెరలు మైసోకుటచే జను లెల్లరును శయ్యాతలంబుల విడువకుండిరి. కొందరు పరులకు దమ దేహంబుల విక్రయించినవారలు "అబ్బా! సూర్యుఁడుద యించెను. ఇంకనైన పనిలోనికేగకున్నయెడ యజమానుఁడు

కోపించు" అని యాగ్రహపడుచుండిరి. కొందఱుభోగులు, రాత్రి యంత దేసినీమాలనో, నాటకములనో జూచియుండుటచే గల్గిన బడలిక మింకను దీరకుండుటచే పరుపులనుండి లేవ జాలకుండిరి.

దినమణి యుదయించెను. కలకత్తానగరమున సూర్యోదయమైనతోడనే జనసంకులమున కెడ తెరపి లేకుండెనని వచింపనగత్యము లేదు. మోటారుబస్సులు ట్రాంబస్సులు విధవిరామము లేక బరువెత్తుచుండెను. ఇంకను నిద్రమేల్కొనని భోగులను మోటారుబూరాలు నిద్రబోనిచ్చుట లేదు. అట్టివారు నిద్రనుండి లేచి, 'యిందువలననే దిక్కుమాలినపట్టణములలో నివసింపరాదంద్రు' రని విసుగుకొనుచు కాల్యములఁ దీర్చుకొన నేగుచుండిరి.

హారిసనురోడ్డు 1589/5 వ గృహమునొద్ద నొకపోలీసుభటుడు నిలచియుండెను. అతఁ డనుక్షణమునను లోనికిజూచుచుండుటచే నాతఁ డెవ్వనికొఱకో నిరీక్షించుచుండె నని తెలియకమానదు. కొంతవడికి కాతని నెవ్వరో లోపలికి రమ్మని బిలచిరి. ఆతండు లోనికేగునంత నొకయువకుఁ డాతనితో "ఎందులకై యింతత్వరగా రావలసినదని వార్తబంపియుండిరో తెలియునా" యని ప్రశ్నించెను. అందుల కాభటుడు దన కేమియును తెలియదనెను. అనంతర మాయువకుఁడు, 'స రేవచ్చెదననిచెప్పు' మనియెను. "అయ్యా అట్లగాదు. మిమ్ముదగ్గర

నుండి వెంటనేదీసికొనిరావలయునని జెప్పియుండిరి. లెండు. అప్పుడే నేసరుదెంచి యురగంటమైన దళియెను యువకుఁడు వచ్చెదనుండుమని లోనికేగెను.

ఆతఁడెవ్వరో యెఱుంగుటకు పాఠకులాతురత జెంది యుందురు. ఆతఁడొక రహస్యాపరాధపరిశోధకుఁడు. ఒకటి రెండు కేసులలో నతిచాకచక్యముగా నీతఁడుపనిచేసి దోషులను బట్టి దొరతనము వారికప్పగించి యుండెను. అక్కారణమున ప్రభుత్వమువా రీతనికి నెలకు రెండువందలు రూప్యములు జీత మిచ్చుచు కలకత్తానగరమునందు అపరాధ పరిశోధకశాఖ కధ్యక్షునిగా నియమించి యుండిరి. ఈతనినామము గిరిధరలాలు. వాఁడు చూపునకు చిన్నయయ్యు మంచి యాలోచన గలవాఁడు కావున నే యెంతచిన్న నేరము జరిగినను యువస్నేహితుఁడు కేశవలాలీతనిని పిలిపించి యాలోచించుచుండును.

గిరిధరుఁడు రక్షకభటునితో రాణాకరగి యుండెను. అట కేశవలాలు, మరి యిరువురు తగుమనుజులును గూరుచుండి సంభాషించు కొనుచుండిరి. వారీతనిగాంచినతోడనే స్వాగత మొసగిరి. గిరిధరుఁడు, సమ్మితుఁడైన కేశవలాలుతో నించుక తేనీటినైన త్రాగకుండగనే రమ్మని వార్త బంపిన నెట్లని యెగతాళిగ బల్కెను.

'అవసరమంత కెక్కుడు దగుటచే నట్లు వార్త బంపితిని.

"విశేషము లేమి"

"ఇదే నేనుజెప్పుచెట గురుతు. వీరినోటనేవినిన కార్య సాధనమునకెక్కుడుగా దోడ్పడును ఆనందకుమార్ గారూ! ఇంక నుపక్రమింపుడు" అని కేశవలాలునెను

అచ్చటకూరుచున్న వారిలో నొకరిట్లు చెప్పసాగిరి.

ఈశ్వరీభూషణుడును నేనును రాత్రి నాటకమునకుబోయి తిమి. తిరిగి వచ్చుటకు బస్సుదొరుకకపోవుటచే క్రిడపూరు లోనే యొకమిత్రునింట శయనించితిమి ఉదయము మెనిమిదిగం టలకే మేమిరువురమును నొకపనికిబోవలసియుండ వలయుటచే నాలుగుగంటలకే లేచి మాగృహమున కరుదెంచితిమి. అప్పటి కిదుగ టొకన్నరయగును. వీధితలుపును దోసితిని. తలుపు తెరువబడియెను లోనికేగితిమి. చావడిలోనికేగి రాజనకుని శయనాగారము తలుపు దెరచియుండుటచే జనకుడప్పుడే లేచియుండునని తలచితిని. కాని, కొంచెము ముందుకేగి కిటికీలో నుండి మరలచూడగా జనకుడీడకును లేనట్లు దోచినది. వారిని మేల్కొలుప వలయునని గదిలోనికేగితిని. ఇంక చెప్ప వలసినదేమున్నది వారిగుండెలలోనొకబాకు మొదలంట గుచ్చ బడియుండెను. కొలదిగా రక్తము వెలికిచిమ్మియుండెను. అత్య ధికముగాభయపడి యొక్కకేక వైచితిని నామిత్రుడు లోని కరుదెంచెను. అతడు నన్నోదార్చి యీసంగతి తక్షణమే పోలీసులకు దెలుపవలసినదని చెప్పుటచే నింకలోనికేగ ననేగకసమీా

పమున నేయున్న యిచ్చటికి రాదలంచితిమి. మేమిచ్చటికివచ్చి యీసంగతి దెలుపగా మిస్ట్రెస్సుగారు తమకై వార్త బంపిరి.'

"చాలచిత్రముగా నున్నది. మీజనకున కెవ్వరితో నైనా వైరమున్నదా?'

"లేదు అంతగర్భశత్రువులున్నటుల నింతవరకెన్నడును వినియుండలేదు."

'ఇచ్చిపుచ్చుకొను వ్యాపారమేమైన నున్నదా?"

"లేదు మాకు సాలునకొక వేయి రూపాయల రాబడి గలదు. మాజనకు డున్నదానిని మాకొసంగి తినుచునే కాలము గడుపుచుండెను. నేను చదువు పూర్తియైన పిమ్మట నరునది రూప్యములు జీతమునకు యుద్యోగమున ప్రవేశించితిని. కాని యారూప్యములను నాఖర్చులకే వినియోగించుకొనుచుంటిని గాని నాకొరకై దమ్మిడీ యిచ్చియుండలేదు. ఇంటి ఖర్చులన్నియు నాయనయే భరించుచుండిరి. ద్రవ్యమునుగూర్చి వారి కెవ్వరితోడను తగవులుండలేదని నా యభిప్రాయము.

"వారికేమైనా దురభ్యాసములున్నవా?"

'త్రాగుడు, చుట్ట, మున్నగు దురభ్యాసములు లేవు.'

"ముఖ్యమైనది మరచితిని. పేకయాటో?'

"ఎప్పుడైన నాడుట కేగుచుండును గాని యదియభ్యాసముగా జేసికొనలేదని నాయభిప్రాయము.'

"మంచిది. గుణపరివర్తనములలో లోపము లేదని వచింపగలరా?'

'చెప్పగలను'

"మంచిది. నేనొకపరి యాతని శవమును జూడవలయును కాని యడుగమరచితిని. ఇంటియందింకెవ్వరైన నుండిరా?'

"నా సోదరియున్నది. మే మరుదెంచునప్పటి కామె యింకను లేచియుండలేదు.'

అనంతరము వారగునలుగురును బయలుదేరి యానందకుమారునింటికి కేగిరి. ఆనందమాయిగారు వారిరువురను జగదీశయనాగారమునకు గొనిపోయెను. గిరిధరలాలు పరిసరములగల వస్తుతతినంతయు నతిజాగరూకతతో పరిశీలించెను. కాని యందొక్కటియు ననుమానింపదగిన స్థితిలో నుండకుండెను. అతడు శయ్యాతలమును సమీపించెను. శయ్యాతల మించుక నలిగియుండెను. మంచముపై బరుండియున్న యానందకుమారుని తెండ్రివక్షమున నొకబాకు గుచ్చబడియుండెను. ఆగాయముయొక్క పల్లములనుండిమాత్ర మొకించుక రక్తము వెలికివచ్చియుండెను. ఆబాకుపిడినిపట్టుకొని గిరిధరలాలు లాగివైచెను. కొలదిగ రక్తము వెలికరుదెంచెను. గిరిధరుడు శవము నటునిటు ద్రిప్పెను. అడుగుభాగమంతయును రక్తమయముగానుండెను బాకు పక్కలోనికిగూడ కొలదిగా దిగి

యుండెను. గిరిధరుఁడా గదిలోనున్న పరికరములన్నిటిని పరిశీలించి "అయ్యా! మీయానందకుమారుఁడు చిత్రవ్రాతయు నభ్యాసము గలవాఁడుగదా ?" యని ప్రశ్నించెను. ఆనందకుమారుఁ 'డగు'నని జవాబొసంగెను. గిరిధరుఁడు 'చిత్రాదీసి నిలువ దేల్చి సొమ్ముతో సరిజూడుడు మీరు కొంతదిగ ద్రవ్యమును రహస్యముగా ఖర్చుపరచినట్లున్న' దనియెను. ఆనందకుమారుఁ డాశ్చర్యమునొంది, చిత్రాపుస్తకమును దిసుగ ద్రైచెను. నిలువకును చిత్రాకును భేదముండెను. సుమారు మూడువందల రూప్యములవఱకును నిలువయుండవలసియుండెను. పెట్టెలో నేబది రూప్యములుమాత్రమే యుండెను. గిరిధరున కాసంగతి నెఱింగించెను. అనంతరమాతఁ డానందకుమారున కిట్లనియెను. "ఇదిగో యీగవాక్షమార్గమున హంతకుఁడు లోనికరుదెంచెను. ఆవాకిటిచెట్టుశాఖ నాధారముగా గొన్న యెడల సునాయాసముగా లోపలికిరావీలుండును తదుపరి హంతకుఁ డేలకో తానరుదెంచిన మార్గమునగాక వీధిద్రోవనే పోయి యుండెను." అనిపల్కి వెండియు నిట్లనియెను. 'చిత్రా నిలువకును, యున్న సొమ్మునకును భేదముండి యున్నది. ఆకారణమున నాయనుమానము బలపడుచున్నది. నిన్నటిదినమున నీతఁడా మూడువందల రూప్యములను వ్యర్థముగా వ్యయమొనరించి యుండెను. అయ్యవి యెట్లు వ్యయపరచి యుండెనో తెలిసినయెడల కేసు సులభసాధ్యమగును."

అనిబల్కి కొంతనడి యూరకుండి కేశవలాలుతో "నీకం
డెందులకై హత్యచేయబడెనని తెలియునా?" అని ప్రశ్నిం
చెను. కేశవలాలు చిరునవ్వున 'ఆట నేనెట్లు చెప్పగలను.
తమవంటి యపరాధపరిశోధకులే యందులకు తగినవారు' అని
ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. గిరిధరుడు, "మిత్రమా! సర్వసాధారణ
ముగా హత్యజరుగుటకు నాలుగైదు మాత్రమే కారణము
లని చెప్పవలయును. ధనాపేక్ష, అధికారాపేక్ష, మోహము,
వైరము, మున్నగునవి. ఏనిగో నితడేదువలన జంపబడెనో
యూహింపుమ' మనియెను. కేశవలాలు తనకట్టిది యగమ్య
గోచరముగా నున్నదనియు నాతనినే చెప్పుమనియు ప్రశ్నిం
చెను. గిరిధరుడు చిరునవ్వున నాతనికిట్లనియెను. 'నేను
గూడ నిందుపొరబడిన పొరబడియుండవచ్చును అందులకు
మీరన్యథా దలంపకుడు ఈహత్యాపరాధమున కొక
కాంతామణి సంబంధముండి యుండునని దోచుచున్నది."
అని బల్కుచుండగనే యానందకుమారుం డందుకొని
"అయ్యా! మాజనకునకట్టి దురభ్యాసములేదు' అని బ
ల్కెను. గిరిధరుడొకించుక సేపు మౌనముగానుండి "అయ్యా!
ఆదురభ్యాసమున్నదనిగాదు నేననునది. ఒక కాంతామణి
సంబంధముమాత్ర మున్నదంటిని. అది యభ్యాసము కాకపో
వచ్చును. మరియొక విశేషము, వ్యభిచారపిశాచ మింకను
బూర్ణముగ నావహించి యుండకపోవుట చేతనే చిరానిలువల

కు స్వల్పముగా తేడాయుండుటయు పెట్టెయందే బదిరూప్యములుండుటయు తటస్థించినది. నేను తలంచినట్లే కాకున్న యెడల నీపెట్టెలో రూప్యములుండుటయు, మీనాయనగారి మెడలోని బంగరుగొలుసు నష్టేయుండుటయు తటస్థించియుండదు. వచ్చినవాండెవఁడో ధనముకొఱకై వచ్చియుండలేదనుట పైనిదర్శనములవలన స్పష్టమగుచున్నది. హంతకుని మార్గమున కీలడటంకముగా నుండుటచే నీవేదు తొలగింపబడియెను.'' అని విమర్శనపూర్వకముగా బలికెను. ఆతని పలుకులాలించి వారందఱు విశ్రాంతిపడిరి. అనంతరము, గిరిధరుఁడు శవమును పోస్టుమార్టమునకు బంపవలసినదనిచెప్పి ఆనందకుమారునిబిలిచి 'సమారెనిమిదిగంటలు కావచ్చినది. మీసోదరి మేల్కాంచి యుండును. ఆమెకు మెల్లన నీవార్త దెల్పి యామె జనకు నొకసారి చూడదలచినయెడల నామె నిచ్చటికి దోడ్కొనిరమ్ము, మే మావలికేగెద''మని బలికెను. ఆనందకుమారుఁడు లోనికేగెను. గిరిధరాదులు చావడిలోనికరుదెంచి యటనున్న కుర్చీలపై కూర్చుండిరి. ఆనందకుమారుఁడు తనసోదరియగు శ్యామలతో జనకుని శయనాగారములోనికరిగెను. శ్యామల జనకునిగాంచినంతటనే పెద్దపెట్టున నేడ్వసాగెను. ఆనందకుమారుఁడు పెక్కువిధముల నామెనూరడించి యెట్టకేల కామెను మరల లోనికిదోడ్కొనిపోయెను.

* * *

శవము జనరల్ హాస్పిటలునకు బంపబడెను. ఆనంద కుమారుండింటనుండి పరిశోధకమహాశయులను దోడ్పడుచుండెను. ఆనందకుమారుని స్నేహితుండగు శశిభూషణుడు మాత్రము హాస్పిటలునకేగియుండెను. గిరిధరుడు హత్యకు గల కారణములను నుగ్రహించవలెనని కాగితములుగాని లభించునేమోయను సందేహముతో నానందకుమారుని బిలిచి "అయ్యా! నేనెయ్యది యీహత్యకు గారణమైయుండెనని భావించియుంటినో యా యభిప్రాయముతో పరిశోధనకుపక్రమింతును మీకు సమ్మతమేనా" యని ప్రశ్నించెను. ఆనంద కుమారుడు "అయ్యా! మీరెట్లు కార్యసాధన కుపక్రమించి ననుసరియే మా కెట్టియుపాయమును ముందుగానుండి రక్షించు భారమునుగూడ నేను తమచేతులనిడుచున్నాను. మాజనకుని జంపినద్రోహిని యురికంబముల కెక్కింపగలిగినయెడల జనకుని యాత్మకు శాంతిగల్గుననియే నాయభిప్రాయము" అని బల్కెను. ఆపల్కులాలించి గిరిధరు డానందకుమారునితో నిట్లు సంభాషించెను.

"నీసోదరి శ్యామలకేల యింకను వివాహముచేయలేదు? ఆమె కరగ్రహణమును కాంక్షించి యెవ్వరైన ప్రయత్నించుచుండిరా?"

"లేదు. ఆమెవివాహవిషయప్రసంగ మెప్పుడును రాలేదు."

"నీవనుదినమునను యింటబరుండుచుందువా?'

'ఇంటనే యుందును'

"సాయంకాల మింటి కెన్నిగంటల కరుదెంచుచుందువు?'

"సుమా రేడుగంటలకు.'

'నీవగుదెంచునప్పటికి మీజనకుడెప్పుడును యింటనుండునా? లేక నీవగుదెంచిన పిమ్మటనే యింటికరుదెంచుచుండునా?'

"సర్వసాధారణముగా వారే వాహ్యాళినుండి నాకంటె ముందుగ నరుదెంచుచుందురు.'

'సుమారెన్ని గంటలకు వారింటినుండి వెడలుదురో నీకు దెలియునా?'

'మూడుగంటలైన పిమ్మట'

"మంచిది. వారి పెట్టెలో నేమైన నుండునేమో పరికింపవలసియున్నది'

"సందేహింపకుడు

ఆనందకుమారుడు పెట్టెను దెరచెను. గిరిధరుడు, ప్రతికాగితమును పరిశీలించుచుండెను. కొలదికాగితములైన పిమ్మట నొకపాతడైరీలభించెను. ఆడైరీపుస్తకములోని యంశము లటునిటు దిరుగనైచెను. ఆపుస్తకము నొకచోటనుంచెను. పెట్టెయడుగుభాగమున మరికొన్ని డైరీపుస్తకములుండెను. గిరిధరుడు తొలుత, తానుగాంచిన డైరీపుస్తకకు పుర

జూచెను. అయ్యది గతసంవత్సరపుడైరీ! "ఆనందకుమార్ ఈసంవత్సరపు డైరీ కాన్పింప దే' మని ప్రశ్నించెను.

"ఈసంవత్సరము డైరీ వ్రాయుటమానితి."

"ఎందులకో యెఱుంగుదువా?"

"ప్రతిసంవత్సరమునను వ్రాయవలసిన యంశములు లేక నిష్కారణముగా డైరీకొంటిననుకొనుచుండెడివాఁడ. ఈ సంవత్సరము డైరీకొనుటలేదే"మని ప్రశ్నింపగా, "కొనదలచు కొనలేదు. అనవసరముగా డైరీకొనుటయేగాని వ్రాయుట కేమియును గాన్పింపదు' అని నాకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

గిరిధరుఁడు మాటలాడకుండ డైరీ తిరుగవైచెను కాని ఒక్క కాగితమైనను విడువబడియుండలేదు అక్కారణమున నాతడేమో కొంతవడి యాలోచించి అసంతృప్తిగానుండెనో 'ఇప్పటికే ప్రొద్దుపోయినది, అవసరమున్న గుఱ్ఱమునెక్కి నీవుకూడ మనవూరి పరికించుమనని తోటకాగితము తీసుకొన్నాను నేమో పరికించుచుండును నే నీడైరీమాత్రము కొనిపోయి పరిశీలించి తిరుగ గొనివచ్చెదను.' అనిబల్కి కేశవలాలుతో మాటలాడుచు నరిగెను.

రెండవ ప్రకరణము.

ఆలోచనము - ఆరెస్టువారెంటు.

గిరిధరుఁ డింటనొక ఈజీచైరుపై బడి యొక డైరీపుస్తకమును పరిశీలించుచుండెను. ఆతఁడు ప్రతిపత్రమును జాగరూకతతో దిరుగవైచుచుండెను. ప్రతియంశమును యొక్కుడుగా విమర్శించుచుండెను కాని యాతని యభిప్రాయమును బలపరుపదగిన సూచనమేమియును నింతవరకు గాన్పింపదయ్యెను ఆతఁడెంతయో దీక్షతో జదువుచుండుటచే లోపలికరుదెంచిన కేశవలాలునుగూడ గమనింపఁడయ్యెను. కేశవలా లొక్కటి రెండు నిమిషములు నిలువబడి 'గిరిధర! ఏమింత దీక్షతో జూచుచుంటివి" యని ప్రశ్నించెను గిరిధరుఁడు పుస్తకముననే దృష్టి నిలిపి "దయసేయుము. డైరీపుస్తకము దిరుగవైచుచుంటిని" అని బల్కెను. కేశవలాలు సమీపమునందున్న యొకకుర్చీపై గూర్చుండి "అన్నా! ఈ కేసంతయు నగమ్యగోచరముగా నున్నది. ఎవ్వరు యెందులకై హత్యజేసిరో - యెట్లుగృహమునుండి తరలిపోయిరో దెలియరాకున్నది. ఇంటనున్న శ్యామునకుఁ గించుకంతైన యడుగుల జప్పుడు వినబడకుండ హంతకుఁ డెట్లు వీధిద్వారమున వెడలిపోయి యుండెనో యూహించుటకైన శక్యము గాకుండనున్నది.

ఇంకొకచిత్రము 'ఏట్టి కేసునకైన నీమార్గము ననుసరించిన ఫలము గలుగవచ్చునను నాశయైన నుండును గాని యీ కేసునకీమార్గమున యత్నించిన మేలుకలుగునని యాశించుటకైన నవకాశము లేదు." అని బల్కెను.

గిరిధరు "డయ్యా! ప్రపంచము మారిపోయినది. చేసిననేరమును గ్రమ్మకొనుమార్గములు వెల్లడియైనవి. ఇంకను పాతపద్ధతుల బట్టుకొని ప్రాకులాడునంతటి తెలివిమాలిన వారు లేరు. నేరములుచేయుట, చేసి పట్టుబడకుండుట, తమ నేర మితరులపై నారోపించుట మున్నగుకార్యముల యందు ప్రావీణ్యము లేనివారు లేరనియే జెప్పవచ్చును. అట్టియెడ కేసులను బట్టుకొనుట సామాన్యముగాదు. ఆవిషయమటుండు. ఈ కేసువిషయమై యాలోచింపుడు ఇంత కట్టుదిట్టముగా నింత నేర్పరితనముతో, పత్తేదారులకైన నిసుమంత యాచోకీదారుకకుండ హత్యగావించి వెడలిపోయినాడు. ఇంగాల కాహంతకుని ప్రశంసింపవలసియున్నది. అయినను ఇపుడు నే ననుసరించుమార్గమే సరియైన దని యూహించుచున్నాను. ఈకైరీ సంపూర్ణముగా పరిశీలించినపిమ్మట నాయనుమానము స్థిరపడునను నమ్మకమున్న" దని బల్కెను.

కేశవలా లంతట నూరకొనక 'సగమునకు పైగా జూచితిరిగదా? ఏమైన విశేషాంశములున్నవా?"

'లేవు'

ఇట్లు ప్రసంగించుచునే గిరిధరుఁడు కాగితములను దిరుగవైచుచుండెను. నాలుగైదు పత్రములను దిరుగవైచిన పిమ్మట నాతఁడేమిదిలకించి యుండెనోగాని—యాపేజీ మరల చదివెను. ఇంకొకమారు మరలచదివెను. ఇంకొకమారు చదివెను. అక్షరములపోలికకై గాబోలును వెనుకనొకటి రెండు పత్రములను దిరుగవైచెను. ఒకింతతడవాలోచించెను. అతఁడట్లాలోచనాధీనుఁడై యుండుట గనిపెట్టి—కేశవలాలు—"మహాశయా! ఏమిట్లాలోచించుచుంటిరి' యని ప్రశ్నించెను. గిరిధరుఁడు 'యీవాక్యముల యర్థము స్ఫురింపక యాలోచించుచుంటిని విను' డని యా దినచర్యాపుస్తకమునుండి యిట్లుచదివెను.

"ఆరు సంవత్సరములనుండి గడిపిన ప్రవర్తన మాకస్మికముగా మారిపోవునది నూతనప్రవర్తన కారంభదివసము—కలనైన దలపనియట్లు ప్రవర్తనము మారుట విధివిధాన మనుల్లంఘనీయమనుటకు దార్కాణమయ్యెను.'

కేశవలా లందలి యభిప్రాయము మొకింత దెలిసియు సంపూర్ణముగ నాతనివలన నెఱింగి దనకేమియు నాలోచన దట్టలేదని బల్కెను. పై వాక్యముల కిట్లు గిరిధరుఁడు వ్యాఖ్యానమొనరించెను.

'ఈతనిభార్య చనిపోయి యారు సంవత్సరము లైనది. కాని యీతఁడారువత్సరములనుండియు విషయభోగ విముఖు

డైయుండెను. కాని ఈవార్త వ్రాసినదినమున తలచనితలంపు గా నాతనిమనంబు చలించినది. అప్పటినుండియే యాతండొక కాంతామణీ మోహవాగురుల జిక్కుకొనియుండెను. అనాటి నీవ్రాత నవంబరు నెల 25 వ తారీఖున వ్రాయబడియుండెను. ఫిబ్రవరి 20 వ తేదీని వధింపబడినాడు.'' అనిబల్కి వెండియు నిట్లనియెను "ఈయక్షరములు నాయభిప్రాయమును బలపరచు చున్నవి. ఇప్పుడైన నానందకుమారుడు తనతండ్రి దురభ్యాస లోలుడు గాడని వాదించుట పొరబాటని యొప్పుకొనునుగా'' యని యొకింతసంతసమును బలెక్కెను.

కేశవలాలు "గిరిధరా! పైవాక్యములాతని ప్రవర్తన మారినదని యోచించుచుండుట నిక్కమును గానీ యాపల్కులు హంతకుని బట్టియిచ్చుట కనుమాతయు ఒనికిరావు గదా!' యని బల్కెను గిరిధరుడు చిఱునవ్వున 'నీపల్కులు యథార్థములైనను నీయపరాధమునంతయు దోషి యెట్టి వాడో నిరూపనచేయుచున్నవి. ఇంతకు మించిన యాధార మేమియును లేదు. కనుక కొలదిగా నాలస్యమగు'నని తోచు చున్నది.

ఇట్లు సంభాషించుకొనిన యనంతర మానందకుమారుని గలసికొననేగిరి ... ...

గిరిధరుడాతనికి డైరీలోని వాక్యములను జూపి "చూచితివా నీవు! మీజనకుని శీలమునుగూర్చి పొరబడియుంటి'వని

బల్కెను ఆనందకుమారుఁ డాశ్చర్యమును జెందెను. అట్లది గమనించి గిరిధరుఁడు "ఓయీ! యింక మనము గతమును గూర్చి విశేషముగా నాలోచింపవలదు. కర్తవ్య మాలోచింప వలయును. మీజనకుని మనంబును చలింపజేసిన వనితామణి యెవ్వరో కనుగొనవలసియున్నది ఆమెవలనగాని యామెను ప్రేమించిన మరియొకరి వలనగాని యీహత్య జరిగియుండ వచ్చును. కొలది ప్రయత్నమున హంతకుని గనుగొన వచ్చును. కాని నీవింకొక పనిమాత్రము చేయుము. మీజనకుని కంత రంగికమిత్రు లెవ్వరైన నున్నయెడల వారలకడ కేగి నడచిన వృత్తాంతమంతయును దెల్పి వారివలన మీజనకుఁడీ మూఁడు మాసములనుండి యెక్కడికేగుచుండెనో కనుగొనుము. అందు వలన మన ప్రయత్నములు త్వరలో ఫలింపగలవు' అని బల్కెను.

ఆనందకుమారుఁ డందుల కంగీకరించెను.

సామాన్యమగు పట్టణమున పేరుదెలిపియున్నను గృహ నామముగాని యాతఁడు నివసించు గృహముయొక్క గుర్తులు గాని (సరియైన చిరునామాగాని) దెలియకున్న యెడల నా మనుష్యుని గుర్తించుట నసాధ్యముగదా? అట్టియెడ నొక మహాపట్టణము—విస్తారమగు జనసంఖ్యగల్గిన కలకత్తా పట్టణ మున పేరునుయూరును దెలియని యొకవ్యక్తి నన్వేషించుట కేవల మసాధ్యమని వేరె జెప్పవలయునా?' యని దలపో యుచు కేశవలాలీహత్యాపరాధ పరిశోధనమున గిరిధరుఁడు

కృతకృత్యుఁడు కాజాలఁడని తలంచుచుండెను. గిరిధరుఁడన్ననో యత్నమున సాధింపరాని కార్యములుండవను విశ్వాసముతో దీక్షతో పనిచేయుచుండెను

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

కలకత్తానగరమున వేశ్యలకు తావలమై పెక్కురు విటశేఖరుల నాకర్షణచేయు భాగములు పెక్కులున్నవని చదువరులకు విదితమే. అందునను ఒక్కొక్క వారకాంతగృహమున నెందరెందరో యువతీమణులు నివసించుచు తమ్మాదరించినవారికి విటుల నాకర్షించుటలో తోడ్పడుచుందురు. అట్టియెడ గిరిధరుడు యేభాగమున నేయువతీమణి యానందకుమారునిజనకుని తనవంక నాకర్షించుకొనెనో కనిపెట్టవీలగునా యని చదువరులు సందేహింతురేమో వలదు. వలదట్టి సందియము. గిరిధరుఁడు కలకత్తానగరమునఁ బుట్టిపెరిగినవాఁడగుటచే నాపట్టణమును సంపూర్ణముగా నెఱింగియుండెను. మరియు నాతఁ డుద్యోగరీత్యా యాపట్టణమునందలి యేభాగమునందలి జనులు నేరములొనర్చుటయందు ప్రవీణులో తెలిసికొనియుండెను. మరియు నానందకుమారుఁడు తన జనకుఁడు తరచుగా లోయర్ చిట్పూరురోడ్డుననే పోవుచుండునని వినియుండుటచే మారువేషమున నావీథియందే ద్రిమ్మరుచు పెక్కురగు గణికాంగనల గుణప్రవర్తనములను పరిశీలించుచుండెను.

ఒకమాసము దినములు గడచిపోయెను. కాని గిరిధరలాలు కృతకత్యుఁడైనట్లు గాన్పింపదు. పైయధికారులూరక గిరిధరుని యాయపరాధపరిశోధనము త్వరలో ముగింపవలసిన దనియు దొంగనోట్లను సృజించు ద్రోహులను బట్టుకొనుటలో పోలీసువారికి దోడ్పడవలసిన దనియు తొందర పెట్టుచుండిరి. గిరిధరుఁడును త్వరలో కార్యమును సాధింపవలయునని యత్నించుచుండెను.

ఉదయమున 9 గంటలైనది గిరిధరుఁడు పోలీసురాణాకరగెను. కేశవలాలాతని గూర్చుండవలసిన దని బల్కెను గిరిధరుఁడు గూర్చుండక—5 గురు రక్షకభటులతో నాతని దనవెంట రావలసిన దని కేశవలాలును త్వర పెట్టసాగెను కేశవలా లెందుల కింతయు కక్కుఁడవు పొందవలసియున్నదని ప్రశ్నింప నారంభించెను. కాని గిరిధరుఁడు—అతనికి ప్రత్యుత్తరమొసంగక—జాలముచేసిన కార్యము మించిపోవును లెమ్ము. యని మాత్రము బల్కెను

గిరిధరుఁడును, కేశవలాలును, మార్వురు పోలీసు భటులును నొకపోలీసుకారుపై గూర్చుండిరి. గిరిధరుఁడు కారు డ్రైవరుతో 1978/5 లోయరు చిట్పూరురోడ్డునకు త్వరలో కారును బోనిమ్మనియెను. కారు శరవేగమున బోవుచుండెను. అయ్యది పోలీసుకారగుటచేతను యందు ఇనస్పెక్ట

రును పత్తేదారును యుండుటను జూచి రక్షకభటు లాకారు నకు మార్గమున నెట్టి యాటంకమును గలుగనీయరైరి.

* * * * *

గిరిధరుఁ డొకచో కారునాపెను. అందుండి యెల్లరును దిగిరి. గిరిధరుఁడు రక్షకభటుల కొక యింటిని జూపి "యీ యింటినుండి యెవ్వరును యావలికేగకుండ జూచుచుండుడు. మేమిరువురమును తలుపులను దెరపించుకొని లోనికేగుదుము." అని పల్కి కేశవలాలును తనవెంట రావలసిన దని జెప్పెను. వారిరువురు నాగృహమును సమీపించు నంతలో నొక మోటారు సైకిలు మీద కేగుచుగావచ్చి యాగృహము చెంత నాగెను. ఆ సైకిలునుండి దిగిన యాతఁ డొక డాక్టరు. అతఁడు గిరిధరుని గాంచి పలుకరించెను. గిరిధరు డాతని సమీపించి "ఏస్థల వచ్చితి"వని ప్రశ్నించెను. అంతనాతఁడు "యీ యింటినుండి తక్షణమే రావలసిన దని ఫోను ద్వారా జెప్పిరి. అందులకే వచ్చియుంటి" నని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. గిరిధరుండంతట నూరకొనక 'నీతో కొంచెము మాటలాడవలసి యున్నది. లోనికేగి రక్షణమే మిచ్చుటనే యుండు" మని బల్కెను. డాక్టరుబాబుమందిరపు గుమ్మములనెక్కి తలుపు తట్టెను. తలుపు తెరువబడియెను. డాక్టరు లోనికేగెను గిరిధరుఁడును కేశవలాలును యాతని వెనువెంటనే లోనికేగిరి.

'నన్నేల రావలసిన దని నకు మాకము పంపిరి?'

"అయ్యా! ఇక్కడిరువురు పోయుచుకొనిరి. ఒకడు మాత్రమే కొనయూపిరితో నున్నాడు. మీ రాతని కేమైన చికిత్సయొనర్పగలరేమో పరిశీలింపవలయును'

'ఆతఁ డెక్కడనున్నాఁడు?—

'ఆప్రిక్కగదిలో'

ఈపల్కులన్నియు గిరిధరుఁ డాలించి యుండెను. డాక్టరు ప్రక్కగదిలోని కేగెను. గిరిధారుఁడును కేశవలాలును కూడ లోనికేగెను. డాక్టరుబాబు నివ్వెరపడియెను. గిరిధరుఁ డాతనితో "నయ్యా! మేమును యిచ్చటికే వచ్చియుంటిమి. వీరిలో నొక్కఁడేని జీవించువనునాశ గలదేమో పరికింపుఁడు—"

డాక్టరుబాబు పరీశీలించెను. ఒక్కనిమేన నించుక జీవమున్నటులఁదోచెను. ఆతని నురల పరిశీలించెను. ఒకయింజెక్షను నొసంగెను. ఆతఁ డించుక కెప్పలిల్లెను. దాహము కనుసన్న జేసెను డాక్టరొకమందును గూర్చినోట బోసెను గిరిధరుఁడు 'డాక్టరు మహాశయా! జీవితాశయున్నదా!' యని యాత్రతతో ప్రశ్నించెను. డాక్టరు 'లేదు లేదు ఇంక గొన్ని నిమిషములలో నీతఁడు కథావశేషుఁ డగును." అని పల్కెను. ఆమనుజుఁడు కన్నుదెరచి చూచెను. డాక్టరుబాబు పలుకుల నాతఁడు వినియుండుటచే గాఁగోలును మరణ వాఙ్మూలమును దీసికొనవలసిన దశయెను.

'చేసిన పాపమునకు దగిన ప్రతీకారమును బొందగలి గితిని తుచ్ఛమగు వ్యామోహమున బడి ఘోరమగు పాపమున కొడిగట్టితిని. వేరొక వేశ్యనొక వత్సరమునుండి పోషించుచుంటిని. ఇట్లుండగా మనోహరసేనుడను నాతండామెను కామించి యామెను దనవలలో దగుల్కొనజేసెను. నేనాతనితో నొకటి రెండుసార్లు నిగూఢముగ నామెపొందు దాపదలకు మూలమని జెప్పియుంటిని. కాని యతడు నాపలుకులాలింపడయ్యెను. ఒకనాడు నే నామెగృహమునకేగునంత నాతండచ్చటినుండి వెడలిపోవుటజూచితిని. పట్టరాని కోపమున నాతని నా నాడే కథావశేషునిగా నొనర్చితిని.'

గిరీశ్వరుడాతని నాపి ఆవిషయము మాకింకను విదితమయ్యెను. కాని యొకటి రెండు సందేహములు గలవు

"సందేహము లేమిగలవు?"

"నీవు లోని కెట్లేగితివి మగల నేగునప్పుడు వీధికవాటమును దెరచికొని యేల పోవలసివచ్చినది.'

"అతిప్రయాసమునకు లోనై గోడదాటి యావరణములో ప్రవేశించితిని. అచ్చటినుండి యొకచెట్టుకొమ్మ నాధారముగా గొని లోనికేగితిని. లోనికి దిగినవెంటనే యాతనిని బొడిచివేసితిని. బాకుదీసినయెడల రక్తము వెలికి జిమ్మునని దీయనైతిని. ఆతడు కేకలువేయ నుంకించెను. కాని నేను యాతనిగొంతుక నదిమిపట్టితిని. రెండుమూడు నిముషము

లలో నాతఁడు మరణించెను. మరల వచ్చినమార్గమున పోవ నెంచితిని కాని గోడమీఁకి నే నేవీధిలోనికేగవలసి యున్నదో యావీధిని పోలీసుభటులు గస్తి దిరుగుచున్నట్లు వారి యీలల వలన దెలియవచ్చినది. అందువలన వీధితలుపు దెరచికొని వెడలిపోయితిని.'

"నీవు హంతకుఁడవని యీ నీమిత్రున కెట్లు దెలిసి నది?"

"నేను యాతనికి బుద్ధిహీనుఁడనై దెలిపితిని. నేనీతఁడు నిక్కంపుమిత్రుఁడని భావించి పొరబడియుంటిని ఈతనికిని యాగణికకును తొలుతనుండియు మైత్రియుండెడిది గాఁబోలును. నారహస్యమంతయును బూర్ణముగా నెఱింగినప్పటినుండియును నీతఁడు బహిరంగముగా నాకండ్లయెదుటనే యాగణికతో సరసములాడుటకు ప్రారంభించెను. అందువిషయమై యొకటి రెండుసార్లు బెదరించితిని కాని వాఁడే నన్నెక్కుడుగా భయపెట్టుచుండెను అనుదినంబునను వాఁడు పోలీసులకు నీసంగతి దెలుపునని బల్కుచు నన్ను దన చేతిబొమ్మగా జేసికొనియెను.

"నిన్న మీకిరువురకును వాక్కలహమేల గల్గెను?'

"రెండుకత్తు లొకయొరలో నిముడవుకాన నిరువురము ను దెగతెంపుచేసికొని విడిపోవుట మేలనుకొని యాతనిని జూడనేగితిని. ఆతనిని గలిసికొంటిని. కొంతవఱకాతఁడు

నెమ్మదిగనే మాటలాడెనుగాని నేను బరువగిలో నొకరామెను విడువవలసియున్నదని పల్కినంతోడనే యాతడు హెచ్చుగ కేకలు వేయసాగెను. తరువాత యాతడామెను విరాన వనియుంచ, నివిక నామెకొరకు రావలసినదియును నిష్కర్షగా జెప్పివైచెను. అందువిషయమై తగవులాట ప్రారంభించినది. అది యీవిధముగా ముగిసినది'

'నీవిచ్చట కేలవచ్చితివి?''

'ఇంక నాతనివలన నాకెట్టిభయమును లేకుండ జేసికొనుటకు'

''నీకీగుర్తు యెట్లుగల్గెను?''

'నేను పట్టజాలని కోపమున బాకుతీసి పొడువబోయితిని. అంతలో నాతడు చేతుపాకితో నన్నుగాల్చెను. ఆదెబ్బ తప్పిపోయినదని గుర్తించినతోడనే బాకుతో గూడ నాతని పైబడి పొడిచివేసితిని. బాకసరిగా గుండెలో దగులుటచే నాతడు వెంటనే మరణించెను. గుండు నాహృదయమునకేవల నే దేహమును జొచ్చినదిగాని లోపలిభాగమును దొలిచివైచినది. అందువలన నింతదనుక జీవింపగల్గితిని—'

ఇంతలో నాతనికాయాసమువచ్చెను. రక్తమీవలకే యెక్కుడుగా పోయియుండుటచేత డాక్టరుబాబు పరీక్షలు వ్యర్థమయ్యెను. గిరిధరు డయ్యో యాకాంతామ

ణి వేసైన గనగొన్నైతిని గన్నాయుని చింతించుచుండెను. అపుడే యాహంతుకుని ప్రాణవాయువు లెగసిపోయెను.

హాంతకునిబట్టి యురికంబముల కెక్కింపదలచిన గిరిధరుడు హతాశుడై గృహోన్ముఖుండయ్యెను.

మూడవ ప్రకరణము.

న్యాయస్థానము – పునఃప్రయత్నము.

నేడు న్యాయస్థానమంతయును జనుల యొలజడితో నిండియుండెను జనులెల్లగును "వింతగా నొక్కవనితామణికై ముప్పుగ యునకులు మరణించిరట. ఆహంతకులయొక్క చరిత్రమును, నాగలను గిరిధరులాయనుమహాశయు డెట్లు పట్టుకొనినది యు, నేడు బహిరంగపరుపబడునట. అని యొకరితో నొకరు వింతగా జెప్పుకొనుచుండిరి. కొందఱొకచోజేరి ముప్పురను జంపిన ప్రతిభాశాలినియగు నావారాంగన యెంత నేర్పరియో యని దలపోయుచుండిరి. మరికొందరిట్టి ప్రతిజగన్మోహినియగు వారాంగనను సందర్శింపవలయునని సమీపముననున్న వారి నావారాంగనగూడ న్యాయస్థానమునకు గొనిరాబడునాయని యడుగుచుండిరి. కొందఱు వారిప్రశ్నముల కెగతాళిగ ప్రత్యుత్తరముల నొసంగుచుండిరి.

సుమారు 12 గంటలు కావచ్చినది. న్యాయాధిపతి పీఠ మెక్కెను. గిరిధరలాలుగూడ నుచితస్థాన మలంకరించెను. ఇనస్పెక్టరు కేశవలాలు, ఆనందకుమారుడుగూడ గిరిధరు నకు గొలదిదూరమున గూర్చుండియుండిరి. న్యాయాధిపతి లేచి తొలుత యానందకుమారుని ఫిర్యాదుచదివి యందుపై దొరతనమువారు గిరిధరుని వర్తేదారుగా నియమించిన యార్డరును జదివెను.

గిరిధరుడు లేచి దొరతనమువారిచే నియమింపబడిన నాటినుండియు నేనీ కేసునందు పనిచేసియుంటినిగాని మనోహరసేనుని వధించిన హంతకుని సజీవునిగాబట్టి బంధించి యిచ్చుట నిలుపజాలనందుల కెక్కుడుగా విచారించుచున్నాను. హంతకుడు నేర్పరియగుటచే నాతడు మనోహరసేనుని బొడిచిన బాకును వెలికిదీయలేదు. ఇంతియెగాక—యాతడు తనమనోహారిణియగు వారాంగనకేని యీవృత్తాంతమును జెప్పియుండలేదు. కాని యాతడెవ్వనిని ప్రాణమిత్రునిగా నమ్మియుండెనో యాతనితో నీవృత్తాంతమును జెప్పియుండెను. ఆమిత్రునకావారాంగనతో మైత్రియుండుటచేత నీహంతకుని యాతడు దన యిచ్చవచ్చి నశ్లాఘించుచుండెను.

నేనును సర్వసాధారణముగా వేశ్యలువసించు వీథులన్నిటియందునను, యందునను యానందకుమారుడు తనజనకుడు లోయక్ చిట్పూరురోడ్డున కేగుచుండెనని దెలుపుట

చే యావీధియందునను దిరుగుచు నావీధిని దరచుగా గాన్పిం చువారల ప్రవర్తనాదికముల నరయుచుంటిని ఈహంతకుఁ డనుదినమునను యావీధియందు పలుసమయముల నొక్క యింటికడ గాన్పించుచుండెను. ఆకారణమువలన నాతని నను మానించి యాతని ప్రవర్తనము గనిపెట్టుచుంటిని. ఒక నాఁడు సూర్యాస్తమయసమయమున నీతడును మరియొక పూరుషుఁడును తెగఫలాడుచుండిరి. వారిసంభాషణవలన నీహంతకుఁడాతని కొంగులలో లోఁబడియుండెనని తోఁచినది. కాని యిదమిత్థమని నిర్ణయించుట కప్పుడవకాశము చిక్కినది కాదు. రాత్రి నేనింటికరిగి వారివాక్యములన్నియు నవిమర్శన పూర్వకముగా చర్చించుకొని యారెండవయాతనిబట్టి నిర్బం ధపరచినయెడల కొంతవఱకు లాభముండునని తోఁచినది. ఉదయముననే నేను కాలోచితకృత్యముల దీర్చికొని సూప రింటెండెంటుగారిం గలసికొని సంగతులన్నియు దెలిపి అరె ష్టువారంటు వ్రాయించి రక్షకభటులతో నానూతనుని గృహమున కేగితిని. అచ్చట నానూతనపురుషుఁడును, హంత కుడునుగూడ నొండొరుల బొడుచుకొని పడియుండిరి. హం తకుఁడింకను కొనయూపిరితోనుండెను, ఆతఁడొసంగిన మరణ వాఙ్మూలమువలన నీరెండుహత్యలు కాతఁడే కారణభూతుఁడై యుండెనని విదితమగుచున్నది గాని యాతఁడు దేరమణీమణిని ప్రేమించి యిట్టిఘోరపాపముల లాచరించియుండెనో యింతవ

అను దెలియరాదయ్యెను. ఆమెనామమునుగాని నివాసమును గాని వచింపకమున్నె యామెయు పరలోకగతురాలయ్యెను. కావున నీయానందకుమారుడు చేసిన ఫిర్యాదు ముగియుచున్నదని వచించుచున్నాను. అనిచెప్పి కూర్చుండెను. అంతట న్యాయాధికారి యాసనమునుండి లేచి యెల్లరకును యిట్లనియెను. “మనోహరసేనుని వధించిన హంతకునియొక్క వాఙ్మూలమువలన నొక వారాంగన యొకేసారి ముగ్గురిపైనను రాగమున్నట్లు నటించుచు వారలను మోహవారాసిలో ముంచి యంధులగావించియున్నది పరిశీలింపగా నామె యతినేర్పరియనియు నీహత్యలన్నిటియందు నామెకు కొలదియో గొప్పయో సంబంధముండియుండుననియు దలంపవలసి గలుగుచున్నది. కావున గిరిధరలాలుమహాశయులు తిరుగయత్నించి యామెను గుర్తించి యీహత్యలలో నామెకుగల సంబంధమును లోకమునకు దెలియజేయవలసియున్నది. ఆంగ్లప్రభుత్వమువారు కిరిని కరెన్సీనోట్ల సృష్టినిగూర్చి జరుగుచున్నపరిశోధనకు సహాయముగనన్నును తొందరజేయుచున్నారు. కావున నేను దొరతనమువారికి “వీరికి కనీ నొకటి రెండుమాసములు గడువొసంగిన గాని కేసునంతలి దోషులందరిని బంధించుట కవకాశములే”దని వ్రాసి ప్రభుత్వమువారి యనుజ్ఞను దెప్పించుటకు యత్నించెదను” అనిపల్కెను.

*   *   *   *   *

నాటికి న్యాయస్థానము ముగియబడెను... నాలుగు దినములు గతించునంతకు గిరిధరలాలునకు ప్రభుత్వమువారియొద్దనుండి—ఇంకొక మూడుమాసములు గడువొసంగితి మనియు గడవులోపల యావారవనిత నన్వేషింపజాలకున్న యెడల నా కేసును వదలివైచి నోట్లసృష్టినిగురించి జరుగుచున్న పరిశోధనమున పాల్గొనవలసినదనియు యుత్తరవు వచ్చెను. గిరిధరుడు గూడ యావనితామణి నన్వేషించి యామెకీ హత్యలతో నెట్టి సంబంధమునందో కనుగొనవలయునని దలంచుచుండెను. అందుకనుగుణ్యముగా ప్రభుత్వమువారు గడువొసంగిరని యాతడెంతయో సంతసించెను.

నాటిసాయంకాలమున నాతడొంటరిగా గూరుచుండి యిట్లు వితర్కించుచుండెను. హంతకుని సాక్షిణావాఙ్మూలమున యానూతనవనితకును హంతకునకు చిరకాలమునుండి సంబంధము గలదని స్పష్టమగుచున్నది. అట్టియెడ నాతడు మనోహర సేనుని వధించిన ఘాతకుడు నీచీటుండని యాగణికకు జెప్పకుండునా? చెప్పియెడల నామె యా హంతకునియెడ విరక్తి జెందకుండునా? ఆమెయే యానూతనుని హెచ్చరించి జాగరూకతతో నుండుమనియు, యెల్లప్పుడును రివాల్వరు గాని బాకుగాని చెంతనుంచుకొనుమనియు జెప్పియుండదునా? లేనియెడల నొకసనిని జంపిన ఘాతకుడు నన్నుమాత్రమెట్లు విడుచుగా యని సందేహించి ఘాతకుడే యాయుధమును దనచెంత నుం

చుకొనెనా?......... ఇంకొక్క విశేషమున్నది ఆమెయొక నితో సంబంధము గల్గియుండియు నితరులయెడ ప్రేమ నిల్పుటకు హేతువేమైయుండును. ఆతనిపరిస్థితు లెట్టివి. ఆతడు నిశ్చయముగా ధనికుడు గానియెడల నామె వానినీవలకే సాగనంపి యుండును. ఒకానొకవేళ యూతడొసంగునది స్వల్పమై యుండవచ్చును. అందుచే నామె పరపురుషుల దనవంక కాకర్షించుకొని యుండును. కాని యందుకొక్క సందేహము గాన్పించుచున్నది. హంతకుడు నిరుపేదయై యున్నయెడల మనోహరసేనుని వధించునపుడు డాతనియెడ నున్న బంగారుగొలుసులైనను గొనిపోయి యుండును. కాని యట్టిది జరిగియుండలేదు. కావున నాతడు ధనికుడనియే తలంచవలయును... కానిమరి, ఫోటోలను అన్నిస్టేషనులకును బంపితినిగదా! వారిలో నెవ్వరైన నాతనియునికిపట్టును దెలుపగలిగినయెడల నిజస్థితి నెఱుంగుటకు వీలగును. ఆహా! ఎంతచిత్రముగానున్నది. ఈతడు హంతకుడని నిర్ణయమైనపిమ్మట మరణించెను. మరణించినను గూడ యూస్థితిగతులను గూర్చి తెలిసికొనవలసివచ్చెను.

ఇట్లతడు సాయంకాలమువఱకును గడిపి తమపరి యొకింతవిశ్రాంతిదీసికొన క్లబ్బునకేగవలయునని బయలుదేరెను. మార్గమధ్యమున నాతడేమాలోచించుకొనియెనో గాని క్లబ్బునకేగుటమాని గోయున్ చిట్టాపురోద్యానమున కరిగెను.

1978—5 నెంబరు గృహమును సమీపించి తలుపు తట్టెను లోపలనుండి యొకయువకుఁడరుదెంచి తలుపు తెరచెను. గిరిధరుడు లోనప్రవేశించి యాయువకునితో "నయ్యా! తమతో కొన్నిమాటలాడవలయునని సమయ మిత్తురా యని ప్రశ్నించెను. యువకుఁడాతనిని సగౌరవముగా లోనికిదోడ్కొనిపోయి "అయ్యా! ఆ యాసనముపై గూర్చుండుడు. తమ రేవిషయమునుగూర్చి మాటలాడనెంచిరని ప్రశ్నించెను. గిరిధరుఁడాసీనుఁడై "అయ్యా! అయిదారు దినములకుముందీ గృహమున నివసించు మనుజు లొకరిద్దరు పొడుచుకొని మరణించిరను సంగతి తమకు దెలియునా?"

యువ—తెలియును అందొక్కఁడీ యింటనొకవత్సరమునుండి నివసించుచున్నాఁడు. రెండవవాఁడెవ్వరో నే నెఱుంగను.

గిరి—ఆతనిపేరేమి? ఇప్పుడాతని కుటుంబ మంతయు నెక్కడున్నది?

యువ—ఆతనిపేరు భవానీసింగు ఆతఁడు యొక వృద్ధురాలును యిచ్చట కాపురముండిరి ఆతఁడు చనిపోయిన పిమ్మట నామె యెచ్చటికో వెడలిపోయినది.

గిరి—ఆమె తనతో సామానంతయును గొనిపోయినదా? లేక నయ్యది యింకను నిచ్చటనేయున్నదా?

యువ—ఆమె యొక్కతియే వెడలిపోయినది.

గిరి—ఒకసారి యాత్రని పెట్టెలు మున్నగునవి శోధింపవలసియున్నది

యువ—ఆమె తాళముచెవి దీసికొని పోయినదిగదా?

గిరి—కానిమ్ము. ఆ తాళముపై నేను సీలువైచెదను. రేపు తగు యుపాయ మొకటి నేనే యాగది శోధింతును

అనుచు తానెవ్వరైనది యుం నెందులకు రదించి నటియు తానాతని పెట్టెలో నాతని యుంపుడుకత్తె నామమునుగాని—ఛాయాపటముగాని లభించునేమోయని శోధింపవలసియున్న దనియును జెప్పెను. యువకుఁడంతయు నంగీకరించెను. గిరిధరుఁడా యింటికి పరాకబిగము వైచి యుద్వానిపై సీలువైచి యువకుఁడు దయమునువలె యును నెవ్వరువచ్చినను దలుపు దెరచుటకు వీలులేదని జెప్పుడని బల్కి యూతనికడ సెలవుదీసుకొని వెడలిపోయెను.

*   *   *   *   *

గిరిధరిలాలు మరునాడు కేశవలాలును వెంటనిడుకొని వచ్చి వారిరువురును యింగు పొరుగున నున్నమనుజుల ముగ్గురను బిలిపించి వారియెదుట నాగది తాళముల దీసిరి. గిరిధరుఁడు ప్రతివస్తువును జాగరూకతతో పరిశీలించుచుండెను. ఆగదియందు నాలుగైదు పెట్టెలును, వంటసామగ్రియు గలవు; ఆపెట్టెల నొక్కొకదానిని దెరచిరి. ఒక పెట్టెలో కొన్నిబట్టలుండెను. ఒకపెట్టెలో నాహారపదార్థ

ములున్నవి. మూడవపెట్టెను దెరచిరి. అందేవో కొన్ని పుస్తకములును కాగితములు నుండెను. గిరిధరుఁ డాకాగితముల నన్నిటిని పరిశీలించెను కాని యందాతని కుపయోగించు పత్రిమొక్కటియు లభింపకయ్యెను. నాల్గవపెట్టెను దెరచిరి. అందు విలువయైన వసనములును, రెండు వెండిగిన్నెలును యున్నవి—ఆగిన్నెలపై శాసనములను గిరిధరుఁడు పరిశీలించెను. కాని యవియును నాతనికెక్కువగా నుపకరింపలేదు. ఒకదానిపై యాగిన్నెను తయారుచేసిన కంపెనీపే రున్నది. రెండవదానిపై "భవానీసింగు" యని పేరుండెను. అందలివస్త్రములన్నియు నీవలకుదీసి చూచిరి. అడుగుభాగమున నొకటిరెండు కాగితపు పీలికలున్నవి. గిరిధరుఁ డొకపీలిక నందుకొని యొకదానిని విప్పి యిట్లు చదివికొనెను.

"నీవు దూరమున నుండుటచే నీదర్శనమగుటయే కష్టముగానున్నది. కావున మావీధికి నీబస మార్చికొనుము. అట్లొనరించినయెడల నీవెల్లపుడును నాయింటనున్నట్లే దలంచెదను. కాదందువా! నేనే కిద్రపూరున కరుదెంచెదను. తగిన యిల్లొకటి యద్దెకుమాటలాడి యుంచుము. నీసైగల మోహమును విడువజాలను. నినుబాసి నిలువజాలను......" కొన్ని యక్షరములు స్వల్పముగా నుండుటచే గిరిధరుఁ డుత్తరముయొక్క తుదిభాగమునుగూడ చదువుకొనెను. "త్వరలో నీసమీపమున నొకటిరెండు గృహములలో నీకద్దెకు గదులు లభింపగలవు.

అద్దె యెక్కడయుండునని యాలోచింపవలదు. సాయంకాలము ముఖస్తముగా నెల్లసంగతులును మాటలాడగలను.” ఆయుత్తరమునకు చేవ్రాలుగాని తేదీగాని లేదు. రెండవకాగితమును దీసెను, అదియొక బిల్లుకాగితము అందునను భవానిసింగు నామమే యున్నది. కాన దస ప్రమాణపత్రము స్వహస్తమైనదని యాతడు చింతించి యాగదితలుపుల నెప్పటివలె మూయించెను.

భవానిసింగు మందిరమును పరిశోధించుటవలన నాతని యుంపుడుకత్తెగూడ గోకుల్ స్ట్రీటులోని కొట్టుననే యుండ వచ్చుననుట స్పష్టమయ్యెను. కాని గావీధి యందు పెక్కురు గణికాంగనలుండుటచేగా నాయకురా లెవ్వతెయో గుర్తించుట మిక్కిలి కష్టమనియు, యింకను గొన్నియాధారములు లభించినగాని కార్యము సాధింపబడదనియు దలంచి గిరిధరుడు హంతకుని చరిత్రమునుగూడ నామూలాగ్రముగా నెఱుంగుటకు సంకల్పించుకొనియెను. ఆతని ఫోటో నొసంగియున్నను పోలీసు లాతనియునికి యెక్కడనో తెలియజాలకుండిరి. ఇంక నీతనిచారిత్ర మెట్లెఱుంగనగునాయని యాలోచించుచుండెను. ఇంతలో నాతని కానాడు భవానిసింగునింటినుండి వెడలిపోయిన ముసలి తిరుగవచ్చిన కొంతయుపకారిగా నుండునని దలంచి టెల్లిఫోనులో తాను తొలుత 1978/5 గృహమున గాంచి మాటలాడినయువతుని బిలచెను. అతనితో నిట్లు సంభాషించెను.

"ఆముదుగలి సామా నుకొట్టుకై తిరుగవచ్చినదా?"

'మంచిది. వచ్చినతోడనే నాకు వర్తమానమంపుడు."

"రానియెడల నామెయునికి దెలిపి సామాను బంపు మనిన గూడ నాకెఱిగింపుడు."

ఇట్లాతడు మాటలాడుచుండగా కేశవలాలు లోనికరు దెంచెను. గిరిధరుఁడాతని నొకయాసనముపై గూర్చుండవల సినదనిజెప్పి ఫోనులో నాయునకున కిట్లనియెను. "నీ వీవిషయ మున జాగరూకత వహింపవలెను మఱచెదవుసుమా!" యని హెచ్చరించి కేశవలాలును సమీపించెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

మఱియొక హత్యయా?

గిరిధరుఁడును కేశవలాలును యిట్లు సంభాషించుకొనిరి.

"ఫోటో చాలవఱకుపయోగించినది."

"ఎట్లు?"

"ఆవీధినున్న వేశ్యలయిండ్ల కరుదెంచు విటులకీఫోటో నాజూపి యీతని నెఱుంగుదురావనని యొకరిని ప్రశ్నించితిని.

పలువురు తా మాతని నెఱుంగమనిరి. కాని యొక్కరుడు మాత్రము వాని నెఱుంగుదుననియు ఆతని నివాస మాలీపూరనియు జెప్పియుండెను. ఆలీపూరునెడలి యందు వాకబు చేసితిని."

"లాభించినదా?"

"లేదు."

"అట్లు జరుగునని నేనును దలంచితిని."

"ఎందువలన?"

"ఎవ్వరును యెరుగని యాతని నాతడుమాత్ర మెరిగి యుండునా? ఒకానొక వేళ నెఱిగియున్నను, యాతం డాతని యుప్పుడుకత్తైనుగూడ నెఱింగియుండును. మీకో నెవ్వరీసంగతి దెల్పిరో వాడైన గుర్తింపగలడా? ఆతని యునికి దెలియునా?"

"ఆతనిని గుర్తింపగలడు. కాని యాతడెచ్చటనో యెక్కడనుండునో దెలియదు"

"ఇప్పుడైన దెలిసినదా! వాడెవ్వడో మిమ్ము నంచించుటకట్లు జేసెను. ఆలోచింపగా నీహంతకునకు, బంధువైన నీతడు మావాడనిగాని, యాతని పోలిక తెలియునియెడల మావాడొకడు తప్పిపోయియుండెనని గాని దెలుపువారు లేరైరి. ఇదియన్నిటికంటె చిత్రముగానున్నది. నాకింకొకయనుమానముగూడ గలదు. ఎవ్వరెకొఱకై మనమన్వేషించు

చుంటిమో యామె ఫలాయనసూత్రమును పఠించునని దోచు చున్నది.'

'ఇంకేదిమార్గము?"

"ఒకటే మార్గమగపడుచున్నది. ఆమార్గము ననుసరించుటకు నేనే బూనుకొనవలయునని యున్నది. నేటి రేపట నేనొక కపటనాటకమాడ వలసియున్నది. తమరుగూడ నొకపాత్రధారణమొనర్చి నాకు దోడ్పడవలయును.'

'నాసహాయుడా! ఏవిషయమున?"

'చెప్పెద నంతవఱకు కాచిండు'

'ఇంక నిప్పుడు చేయవలసిన దేమున్నది?'

"1978_5 యింట నొకయుత్తరము దొరికినసంగతి మీకు జ్ఞాపకముండవచ్చును. ఆయుత్తరము పారిసుశః యొక వత్సరమునకుఁ బూర్వము వ్రాయబడి యుండునని దోచు చున్నది. అందలి వాక్యములలో నొకవాక్యము మాత్రమే మనకెనుకూలించునదిగా నున్నది. ఆవాక్యమును మరల జదివెద నాకర్ణింపుడు. అందువలన మీకేమేని దోచునేమో యాలోచింపుఁడు! 'నీవు మావీధికి రాకున్నయెడల నేనే క్రీడ పూరువచ్చెదను తగినయిల్లొకటి మాటలాడుము. అంతియే గాని నిన్ను విడచియుండజాలను నిన్నువిడచి నిలువజాలను' ఈవాక్యము లెట్టియర్థమును స్ఫురింపజేయుచున్నవి. బాగుగా నాలోచింపుడు.'

"ఆతఁ డామెవలపులమగండనియు యాతని ననుక్షణ మును దర్శించుటకామె యుబలాటపడుచుండుననియు దెలియు చున్నది."

'ఇంతమాత్రమేనా? ఆమెయొక యద్దెయింట నివసిం చుచున్నదనుట తెలియుటలేదా? వలపధికముగా నున్న యెడ వానినేదోవిధమున దనకొంపకు జేర్చుకొనును. అద్దెకొంపలో నుండుటచేతనే యిచ్చటగాకున్న నొండొకచోట నుండవచ్చు నని భావించియుండును.'

"అవునవును.'

'కాన నిప్పుడు లోయరుచిట్పూరుగోడ్సునం 1978/5 సమీపముననున్న గృహములలో నొకగృహమున నామెనివ సించియుండుననుట నిక్కువము. కావున యాపరిసరముననద్దె కుగొని నివసించుచుండు గణికలలో గొందరి నామములైన గనుగొనవలయును. ఈమాత్రము సహాయమిప్పుడొనరించిన యనంతరం పండవలసిన నాటకముయొక్క కథావిధానమును గూర్చి విచారింతము.'

కేశవలాలందుల కంగీకరించి మరునాడే యకార్యము ను సాధించుకొని వత్తుననియెను. ఇరువురును కొంతకాలము వినోదముగాముచ్చటించుకొని సాయంకాలమయినతోడనే క్లబ్బు న కేగిరి.

* * * * *

ఒకదివ్యసౌధమునందొక యువకుడు గూర్చుండియుం డెను. ఆతని యవయవము లతిసున్నితములై శరీరచ్ఛాయ నిట్టిదని బాగుగఁ దెలుపుచున్నవి. ఆతనిఁ జూడఁగాంచినవారు, స్వర్ణవిగ్రహ మని దలంతురుగాని నిక్కముగ మనుజునిగాఁ దలంపరు. ఆతని ముఖంబున చిఱునవ్వు తాండవమాడుచుండెను. ఆతనిపార్శ్వ మున నొక్కయువతీమణి సాక్షాత్కరించిన రతీదేవియో యన వెలుంగుచుండెను. ఆమెయు దరహాసాంచితయై తమ్ములమును దయారుచేయుచుండెను.

ఆతఁ డామెచుబుకముపట్టి ముద్దులాడుచు "నేటికి నీ యట్టి సుందరీమణి సునాయాసముగా లభించుట నాభాగ్య మనియే దలంపవలయునుగదా?" యని పల్కెను.

"ఒక్కనాటికే సంతుష్టి జెందుచుంటిరే."

"పురుషు లల్పమునకే సంతోషింతురు."

"అనగా నేమో?"

"ఆసంగతి నేనెట్లు జెప్పగలను."

"సరసులకు దెలియకుండునా?"

"తెలిసికొనుటకుఁ దగిన యవకాశము లభింపనే లేదు గదా! ఇంక దెలిసికొన యత్నించెదను."

"ఇంతమాత్రమైన ననుగ్రహమును నాపైనుంచితి రదియే పదివేలు."

"నీపై సంపూర్ణమగు ననుగ్రహ ముంపవలయునని యే నాయభిప్రాయమని జెప్పియుంటినిగాదా?"

"నేనుమాత్రమో! వలదంటినా? మీరాయిచ్చవచ్చినట్లు దిద్దుకొనుమంటినిగదా?"

"కట్టుబాట్లకులోనైయుండునని బాసయిచ్చెదవా?"

"ఇంతకంటె వెర చోటనేమి బాముకొనగలను?"

"మొన్న పేపర్లలోఁ బడినసంగతులన్నియు వింటివిగదా! అట్టియొక నమ్మికగుకురుట దుర్ఘటముగాదా?"

"ఎవ్వరో జాతితక్కువముండ యేదో జేసినదని యెల్లరును యుక్త్లు చేయుదురా?"

"ఎంతచిత్రముగా దానిదప్పించుకొనపోయినదో! మువ్వురను బూతిలోఁ గలిపినది."

"ఆదప్పించుకొనుటచే గిరిధరుఁడును పత్తేదారుబాబామను బట్టుకొనుటకై విశ్వప్రయత్నములు జేయుచున్నారు. నేడో రేపో దానిపాపము పండకపోదు."

"ఈసంగతి సిక్కనమేనా? పేపర్లలో నానిమయు మేమియు వ్రాయబడియుండలేదే? నీకెట్లీసంగతి దెలిసినది?"

"నాకేగాదు. ఈవీధినున్నవారెల్లరకునుగూడ దెలియును. ఆవిచారణదినమున నిచ్చటివారనేకులు న్యాయస్థానమున నుండిరి."

"ఆమె మీరాస్నహితురాలె యనుకొందును."

'ఏమనుచుంటిరి. ఆమె నాసేహితురాలా! మీ కెవ్వరు జెప్పిరి?"

'ఎవ్వరును జెప్పియుండలేదు. నేన యూరకయనుగు చుంటిని. ఒకవీధియున్న వారగుటచే నట్లుఁగిగితిని.'

"ఆమెయు నీవీధనేయున్నా?"

"నీవామెను జూచియైనయుండలేదా ? ఆమెపేరైనవిని యుంటివా?'

'అంతటినోము నోచుకొనలేదు. లేకున్ననీపాటి కాగిరి ధరలాలుగారికి సంగతి నెఱింగించియే యుందును."

"అట్టి యుద్దేశమే యున్నయెడల నప్పుడ దెలిసికొన గలవు '

"ఎట్లు?'

'ఆమెనుజూడకున్న మానె, నామెకొఱకువచ్చువారినైన నెఱిగియుందువు.'

"నేనెవ్వరినియెఱుంగను. అప్పటిలో నేను గ్రామాంతర మునసుంటిని. కాని యామెవిటులెవ్వరో గుర్తించుట నాకెట్లు వీలగును."

'పోనిమ్ము, వారిగొడవ మనకేల?'

యనుచు నామెయొసగుతమ్ములము గైకొని రాత్రిసుమా రెనిమిదిగంటలకు దిరుగవచ్చెదను; బజారునకేగెదను. అనుచు

లేచినిలువబడెను ఆమెయు నాతనిచూచి ఆగస్తు మొదట్ని త్వరలో రావలసినదని బల్కుచు నాతనిసాగనంపెను

ఆతఁడెవ్వరో యుని పాఠకమహాశయులు కొందరనుకొందురేమో? అతఁడు గిరిధరుఁడని వేరుగ జెప్పవలసిన పని లేదు అతఁడీవిధముగా నొకరిద్దరినడిగి చూచినయెడల, నామె నివాసము దెలియవచ్చునని దలంచెను. నాడాతనికావాలాంగనతో జరిగినసంభాషణమున నించుకంతయు లాభముగలిగియుండదని పాఠకలోకమునకు దెల్లము కేశవలాలునుగూడనిట్లే సంభాషింప సింకొక యింటికి బంపియుండెను.

రాత్రి సుమారేడుగంటలకు గిరిధరుఁడు కేశవలాలును గలసికొనియెను. ఆతఁడిట్లు తనవిచారణచర్యయొక్క ఫలితమును జెప్పియుండెను. "నేనేగియుండిన గృహమున నిరువురువారాంగనలుగలరు వారిలో నొకతె చిరకాలమునుండి యాయింటనే నివసించుచున్నది వెనకనొకసారి యామెయింటనేవో కొన్నినగలు చోరీయాపోయి లభించియుండెను. కాని యవి యామె పెట్టెయందుగాక, యామెకొఱకై చనుదెంచినవాని పెట్టెలో నుండుటచే నామెశిక్షలేకుండదాటినది. నాటిమొదలు నేటివఱకామె పోలీసులయెడ కడుంగడుభయముగలది. కావున నామె చెంతకే నేనుపోయి, యామె రెండవయామె వెనుగూర్చి వాకబుచేసితిని. ఆమెయు సత్ప్రవర్తనము గలదనియును, ఆమె యెవ్వరినో యొక్కనినే నమ్ముకొనికాలయాపనముచేయు

చున్నదనియు జెప్పెను. తరువాత యీహత్యలకు కారకురాలైన స్త్రీ యెచ్చటనుండెనో యెఱుంగుదువా యని ప్రశ్నించితిని. ఆమెసంగతి తానేమియు నెఱుగనని జెప్పెను. తరువాత నేను హంతకుని ఛాయాపటమును జూపి యీతని నెప్పుడైన జూచితివా యని ప్రశ్నించితిని. ఆమె యాపటమును పరిశీలించి చూచి — ఈతని నొకటి రెండుసార్లు మాత్రమే జూచియుంటిని. 1978/5 ఇంటనున్న యెవ్వనికొరకో యీతఁడు వచ్చుచుండెను కాని యీతఁ డెవ్వఁడో నాకు దెలియదు వారము పది దినములనుండి యీతనిజాడయే గాన్పింపకున్నదని యుత్తరు వొసంగెను అంత నేనూరకుండ 1978_5 గృహమున కాతఁడు గాక యింకెవ్వరైన తరచు వచ్చెదువారా? యని ప్రశ్నించితిని. ఆమె యందులకు దన కావిషయము దెలియదని యుత్తరమిచ్చెను. ఆలోచింపగా నామె కింతకంటె నెక్కుడుగా దెలియదని దోచుచున్నది మీరాలేగిన యింట నేమేని విశేషములున్నవా యని ప్రశ్నించెను. గిరిధరుఁడును చిఱునవ్వున "సమానఫలితమునే పొందితిమి. కాని నాకొక యనుమాన మున్నది. హంతకుని వాక్యములలో నామె నారాంగనయని జెప్పియుండెను. కాని మాటలకులసత్స్త్రీ మోతయుండుటను ననుమాన మిప్పుడుదయించుచున్నది. రేపటిదినంబున నిట్లే మరియొకచోట గూడ నీనాటకమునే ప్రదర్శింతము. అప్పటికిని యాచోకీ దారకని యెడల నింకొకమార్గ మనుసరింతము. ఆవిషయ మటుం

చుడు. మీతో హంతకుడు క్రిడపూరులో నివసించుచుండునని దెల్పిన యాతఁడైన మీకు గాన్పించియుండెనా?'

"లేదు. ఆతనికొఱకై యత్నించిన దేదీ! రెండురోజుల నుండియు వేరొక విషయమునుగూర్చి యాలోచించుచుంటిమి గదా?"

"రేపటిదినంబుననైన ప్రయత్నము సేయుఁడు"

"మీరాతనికిందు సంబంధముండి యుండునని భావించు చుంటిరా?"

"లేదు. కాని యాతఁడు మీతో సత్యమేల జెప్పియుం డెనో యెఱుంగవలదా?"

"ఆతఁడు సామాన్యముగా గాన్పించునా? ఆతనికొర కొకటి రెండుదినములైన యత్నింపవలయును."

"కానిండు. ఈలోపునవచ్చిన కొందరయేమున్నది నాఁడే మీరాతని నివాసమును దెలిసికొనియున్న నిప్పు డింతగా శ్రమజెందవలసిన పనియుండదుగదా?"

"ఏమిచేయుదును. ఆతఁ డేదోపనికై త్వరితముగా నేగుచుండెను. నిలిపి మాట్లాడుటకైన వీలుచిక్కినదిగాదు. ఈమారాతఁడు గాన్పించియున్న నాతని నివాసమును దెలిసి కొనుటయేగాక యాతనిప్రవర్తన మెట్టిదో గూడ దెప్పక గను గొందును."

అనంతరము గిరిధరుడు కేశవలాలునొద్ద సెలవుగొని గృహోన్ముఖుండై జట్కాపై నెక్కి 10 గంటల కిల్లు చేరు కొనియెను.

ఒకనాఁడుదయము తొమ్మిది గంటలకు గిరిధరుఁడును కేశవలాలును గలసి 1978-5 గృహమున కేగి యందలి యువకునితో మాటలాడవలయునని బయలుదేర సాగుచుండిరి. వారు లోయర్ చిట్పూర్ రోడ్డునకు మరలి నాలుగుగృహముల నుదాటినపిమ్మట కొందరు గుంపుగ నిలువబడియుండిరి. కొందరుగా జనులు మూగియుండిరి. కేశవలాలు యిదిగాంచి యచ్చటనుండ రును మూగుట కేమి కారణమని యొకని నడిగెను. అతఁడు వేగము నోరెంచుక విప్పిచి ఆ గృహద్వారమునకు జేర్చి పిలిచి "ఇదే" మని ప్రకటించెను ఆతడు పరిహాసముగా "ఒకహత్య జరిగి పోయినది మనమిక్కడ నిలువబడి యుంటి" మనియెను. ఆపలు కులు చెవినిబడినంతనే గిరిధరుడు 'ఏమీ! హత్యయా!' యని బలుకుచు నాయుద్దపుశోభ నిలుచుండెను. కేశవలా లాతని తనకేమియుగాను వారినడిగిన కొందరు 'హత్యాపస్తుకరు గారు వచ్చిరి. వారికి గూర్చి తెలుపుడు." అని యుత్తరువు నిచ్చుచు నుండెను మార్గమును జేసియుండెను.

గిరిధరుడు లోపలకేగి చూచునప్పటికి రక్తప్రవాహమున మునిగియున్న యొకశవము గాన్పించినది. కనుగొన్నవారి కనులకు మిక్కిలి గోరముగ నుండెను ఆభయంకరదృశ్యము

ను కనుగొనుటకు దుస్సహముగ నుండుటయేగాక, రక్తము,
నెత్తురు మాంసములకును [illegible] యాచుట్టుపట్టునున్న బట్టలపై బడి
యాస్థలమును గూడ భయంకరమైనదిగా నొనర్చెను. గిరి
ధరుడీ చుకంతయు భీతితో యాశవమును సమీపించి పరికించి
'ఇది యొక దారుణమగు ఋషియొక్క మహాత్మ్య' యని
తలచి, శేషచలాలయుడో నయ్యా! యింక నీమూక నావల
నుండునట్లు జేయుడు. కొలదిగా నీకిపి దెప్పింపుడు. ఈశవము
ను రక్తప్రవాహములోనుండి వెదకి తీయించినగాని యాత
డెట్లు మరణించినది యు దెలియదు. శేషసేను డాతనిపలుక
లాలించి జనులందరిని వెడలిపోవలసినది యనుచు నొక్కొక్కఱు
మాత్రమే యుండి కొలదిగా సహాయము చేయవలసినదని యు
జెప్పెను. జనులందఱును మరలి పోయిరి. కడలి యొకింత [illegible]
మానసాన్న గొప్ప [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ముగ్గురు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
మునెనున్న కోళ్ల [illegible] [illegible] [illegible] మాకు
వచ్చిరి.

గిరిధరుడా మనుజుల సహాయమున నాశవమును గడ
గి యొకచో బరుండబెట్టి యాతని వస్తులన్నియు రక్తమయ
ములై యుండుటచే వాటిని దీసి వేయించి యామనుజుని
కోటుజేబులలోనున్న కాగితములను [illegible] వా చీయున
వేరుగా దీసి [illegible] నొకచోట నుంచెను. తరువాత గృహమా[illegible]

యును పరిశోధించెను. ఎక్కడను మనుష్యసంచారమున్నట్లు గోచరించదయ్యెను. ఆమనుష్యుల సహాయమున నల్లంతయును ప్రతి నగరము వెతకెను. కొన్నిట్లలోనికేగి చూచెను. పదముల గుర్తులు గాని యెవ్వరైన నివసించిన జాడగాని కాన్పింపదయ్యెను. అతఁడీవిచిత్రహత్యాకు కారణమేమై యుండునా యని తనలో చించి యుదయమిత్రమును విష్ణుయువపాలక దనకు సహాయము జేసిన పామువ్యారు మనుజులను బిలచి "మీరెవ్వరు. ఈసమీపమున నివసించువారెవ్వరైన నెరుగుదురా యని ప్రశ్నించెను. వారిలో నొక్కరు జెప్పసియెను. "అయ్యా! యీగృహమున కావలనుండు యింటనే నేను నివసించుచుందును. నీపురుషుని కొలదిసారములనే యున్నాను" అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. గిరిధరుఁడాతనితో నిట్లు సంభాషించెను.

"ఓయీ! ఆశవమును జూచితివిగదా! అతఁడీయింట నివసించువాఁడగునా?"

పురుషుడు—కాదు. అతఁడీవఱకెప్పుడును నాకు గనబడియుండ లేదు.

గిరి—ఈయింట నివసించు వారేమైయుండెరి. ఇంటగల వారందఱు నెక్కడికిపోయియుండిరో తెలియునా?

పురు—ఈయింట నొకయువతీమణియు నామెభర్తయు నివసించుచుండిరి. ఈమెభర్త సుమారొక నెలదినములకు మున్నే యేదోగ్రామాంతరమున కరిగియుండిరట. వారింకను వచ్చియుండ లేదు. ఈలోపుగ నిట్టియువాంతరము జరిగినది.

గిరి—మీయొక్క మీయభిప్రాయమేమి? ఈతనిచ్చట మరణించుటకు కారణ మేమైయుండును? ఇంతకు మునుపు మీరు యెప్పుడైనా యితనిని చూచి యుండిరా? లేదా?

పురు—ఆమొగము తగులబడి యున్నప్పటికి నిశ్చయముగా వారిని జూచితిని.

గిరి—వివాహమైనదా? ఘోరమా ప్రకృతి నవలంభింపలేదా?

పుర—లేదు. వారు సరదాగాయున్న ఇరువురును చనువుగా యున్నారు. అప్పుడప్పుడు నాయొక్క సమయములందు నిరువురును కలిసియే షికారునకు బోవుచుందురు వలవారు కలవారు

గి—నాదృష్టిని మీరు గాఢముగా నెరుగుదురు. కాని మీ యిచ్చట పంచాయితీ జరిపి శవమును జవరలాలుగారి పత్రికి పంపవలసి యున్నది. ఆ-ఆ. అనుకొనుచుంటిని మీరే పే రేమి? మీ యిప్పుడున్న గృహము స్వంతమా? లేక మీరును యీయింట నద్దెకుండిరా?

పురు—నన్ను మణిభూషణు డందురు. ఆ యిల్లు మా స్వంతమే

గిరిధరుని యనుమతిపై కేశవలాలు పంచాయితీ జరిపి శవమును జవరల్ యాసుపత్రి కొకబండిపై బంపించెను. ఆశవముయొక్క యుడుపులలో లభించిన రూప్యములను,

నాచీని, కాగితములను కేశవలాలు జాబితా వ్రాసి సలువురిచే సంతకములు చేయించి జాగ్రత పరచెను. గిరిధరుడు మణిభూషణుని బిలచి 'యీయింటియొక్క యజమాని యెచ్చటికో వెడలిపోయినది. ఈగృహము శూన్యముగ వదలివేయుట మంచిదిగాదు. ఇందింకను విలువయైన సామానులు గనబడుచున్నవి. దీనిని నీవు జాగ్రతగా జూచుచుండుటకు సమ్మతించెదవా?" యని ప్రశ్నించెను. "అయ్యో అట్టి పని మాపై బెట్టకుడు. సదా యీగృహమును కావలిగాయుట కెవ్వనికి దీరక" యని యాతడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. అంతట గిరిధరుడు కేశవలాలునుజూచి "యీయింట గలవస్తువులన్నియు జాగ్రత్తపరుప వలసియున్నది. ఇంతేగాక యీహత్యకు సంబంధించిన కాగితములు గాని, వస్తువులు గాని కొన్ని లభించిన లభింపవచ్చును. ఈయింటినుండి వెడలిపోయిన తిబణీమణి యెవ్వరో, యెందుల కట్లు వెడలిపోయెనో దెలియుట కిప్పు డవకాశము గాన్పించుటలేదు. కావున యీగృహమునకు తాళమువైచి సీలుచేసి నీవు త్వరితముగా నాసుపత్రికిబోయి యాశవమునకు పోటోదీయించుము" అని బల్కెను

కేశవలాలు అప్పటికే 12 గంటలగుటచే గిరిధరుడు యీగృహపరిశోధనమున కింకను జాప్యముచేయునేమో యని త్వరితముగా తలుపులన్నియు బంధించి వీధికవాటమునకు దాళము వైచి సీలుచేసి యిరువురు రక్షకభటుల నటకావుంచి గిరి

కరునితో "నమ్మా! ఆసుపత్రికి బోయి వచ్చి భోజనమాచరించిన వెంటనే తమ గృహమునకు వచ్చెదను. అందాక మీరు వృథముగా గాంచి ఇచ్చటికి గాలి రావచ్చు" నని చెప్పి వెడలిపోయెను. గిరిధరుడు మణిభూషణుడు జెప్పిన వాక్యములనే పరామర్శించుచు సిగరెట్లు కాల్చుచు మెల్లన యొంటిగంట యగునప్పటికిల్లుసేరుకొనియెను.

ఏడవ ప్రకరణము.

పరిశోధన — ఇందలి చిత్రమిదియా!

నాటి సాయంకాలము సుమారు 3 గంటలకు కేశవలాలును గిరిధరుడును హత్యజరిగినగృహమున కరిగిరి. ఆయింటనుండు వస్తువులను జాగరూకతతో పరిశీలించిరి. శయనాగారమును పరిశోధించుచుండగా నొక పెట్టెయందు కొన్నియుత్తరములు గాన్పించినవి. గిరిధరుండాయుత్తరములన్నింటిని వెలికిదీసి చూచెను. వానిపై చిరునామాలన్నియును నొక్కమాదిరిగానే యుండెను. ఒక్కటొక్క

టిగా పరిశీలించెను. అనన్నయును యాచిరునామాదారు కలకత్తానుండి పంపబడినదిగావు. అందుకొన్ని యుత్తరములు కుశలప్రశ్నపూర్వకములు. మరికొన్ని శుభలేఖలు. నాలుగైదు తగవులతోనున్న ప్రేమలేఖలు—వానిని గిరిధరుడు జాగ్రత్తపరచెను. వానిగురుతును చాలనట్టి కాయంటటి నంతయు శోధించి, దాని యందెక్కడు నుపయోగకరములగు నవెవ్వియు లభించియుండలేదు.

గిరిధరుడు నా లేఖలన్నిటిని గొనివచ్చి చావడిలో కూరుచుండి తనలో జరిగికొనియెను మరల నింకొకమారు చదివి యుటనున్న రక్షకభటుని బిలిచి 'ఓయీ నీవేగి మణిభూషణు నొకసారి దోడ్కొనిరమ్ము' అని యాజ్ఞాపించెను. ఇంతలో శివలాలు కూడ వచ్చి కూరుచుండి "ఏమి మహాశయా! ఏమేమో యాలోచించుచున్నట్లున్నా'రని ప్రశ్నించెను గిరిధరుడు ఈ యుంట నిసిగి తానేనుణి యసాధ్యుగాలి వలె నున్నదే—నుపయోగించుచు నని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. ఇంతలో రక్షకభటుడు మణిభూషణుని దోడ్కొని వచ్చెను గిరిధరుడాతని గూర్చుండుమనిచెప్పి యిట్లు ప్రసంగించెను. అయ్యా! యీ యుంట నినపించు యాతని నామముమీకు దెలియునా

మణి.—గంగారామ్.

గిరి—ఆ నిర్భాగ్యుపేరు?

మణి— అతఁడానను శీలాయుఁ బిలుచుచున్నాఁడు వాఁడు

గిరి— నాయనగారు భార్యాభర్తలని మీరు నిశ్చయముగా జెప్పగలరా?

మణి— వారచ్చటికరుదెంచి సుమారొక వత్సరము దాటినది. అప్పటినుండియు నాగస్త్రీ ప్రవర్తించుచున్నవారు అనుమానమునకు నవకాశము లేకుండెను

గిరి— నాగస్త్రీ కెవ్వరైన తరచుగా వచ్చుచుండెడి వారా?

మణి— చెప్పజాలను.

గిరి— భర్తయు గేహమునకు నాగస్త్రీయొక్క తండ్రియు నిరుటనుండువారా? లేక యెవ్వరైన సహాయులు మిగుల బరువుబెట్టుకొన్నారా?

మణి— ఒక్కతెగా యున్నది.

గిరి— ఈ హత్యావృత్తాంత మంతయు మీరు తొలుత నెవ్వరు చేయుచున్నాఁడు?

మణి— సుమా రేనిమిదిగంటలకు పాయిఖానాలుగా పాలనోసంగువాఁ డరుదెంచి పిలిచెను. లోపలినుండి యెట్టి వ్యాజమును వినరామిచే తలుపును గొట్టి కేకవైచెను. అప్పటికిని జవాబు రామిచే లోనికేగిచూచెను. వాఁడీ వలికకు దెంచి లోపల శవమున్నదని యెల్లరకును జెప్పెను. అంత మేమెల్లరమును గుమిగూడి లోనికేగితిమి అపుడు మేమే యొకనిని బలిమాలి

పోలీసుఠాణాకు బంపితిమి. ఇంతలో ననుకొననిచుట్లు తమరరు దెంచిరి.

గిరి—ఈ లేఖలవలన గంగారా మీమెభర్తకాడనుట తెల్లమగుచున్నది. కానిండు, గంగారాముగాని లీలాగానిమీకు గాన్పించిన వారిని గుర్తింపగలరా? మాకునీయింటివారి పాటో లైన దొరకినవికావు.

మణి—గుర్తింపగలను.

గిరిధరుఁ డా లేఖలోని యంశములనుదననోటుబుక్కులో నోటుజేసికొనుటకై నోటుబుక్కునుదీసి మాటలాడుచు పుస్తక మును తల్లక్రిందులుగా బట్టుకొనియెను. అందుండి రెండుపొ టోలు క్రిందబడియెను. మణిభూషణుఁడాపొటోలు రెంటిని పైకెత్తిజూచి "యిదే గంగారాముపొటో దొరకలేదంటిరే" యనిబల్కెను. గిరిధరుఁడాశ్చర్యమగ్నుఁడయ్యెను. 'ఏమీ యీ పటమా! గంగారామునిదా! బాగాగుర్తించితిరా?' యని యాత్రతతో గిరిధరుఁడు ప్రశ్నించెను.

మణి—సందేహము లేదు. ఆతనిదే యీపటము. నేను నిశ్చయముగా వచింపగలను.

గిరి—ఈచిత్రపట మాతనిదేయైనయెడల లీలయాతని భార్యగాజాలదు. ఈవిషయ మీతనిమరణవాఙ్మూలమే ధృఢీ కరించుచున్నది. ఈమెయొక నారాంగనయని యాతఁడు జెప్పి యున్నాడు,

మణి—ఈతఁడు మరణించియుండెనా? ఎప్పుడు?

గిరిధ—ఒక మాసమునకు పైగా! ఆతఁడు మరణించిన సంగతి నెఱింగియు, నాతనినితరులెవ్వరును యెఱుంగమి లీల యూతడు గ్రామాంతర మేగియుండెనని యిరుగుపొరుగు వార లకు జెప్పియుండెను. అందువలన మీరయ్యది సత్యమనియే నమ్మియుందురు.

కేశ—మనకు గంగారాముని పేర వ్రాయబడిన లేఖలు నాలుగైదులభించినవిగదా! అయ్యవి యీామె చేతనే వ్రాయ బడియుండునా?

గిరి—ఇంక నుసందేహమెందులకు. ఈమెతొలుత నె వ్వనియధీనములోననో యుండెను అపుడీమె గంగారాముని ప్రేమించియో లేక తన్నాదరించు నాతనియెడగల్గు విరక్తి చేత నో యీాతనికి లేఖనువ్రాసి యెట్లో యూతనిమోసగించి ఈ గంగారాముతో సరుదెంచియుండెను. మణిభూషణా! ఈగంగా రాముని కేమైన పనియున్నదా?

మణి—ఎక్కడనో పనిచేయుచుండెనని యెఱుంగుదును.

కేశవ—మధ్య భవానిసింగు సంబంధమెట్లుగలెను.?

గిరి—గంగారామునికాతఁడు స్నేహితుఁడు. ఇంతియె గాక యూతఁడు సుందరుఁడు. లీల యూతనిజూచి ప్రేమించి యుండును. కాకున్న యెడల నాతఁడే యీామెను దనవలలో దగుల్కొన చేసియుండును, ఇందువిపరీతమేమున్నది!

కేశ—మనోహరసేనుని సంబంధమా!

గిరి—మనోహరసేనుఁ డామెరూపముగాంచి ముగ్ధుఁడై యామె నెట్లో కలసికొని యుండవలయును. ఆమెకు ధనాశ గొల్పి లోబరచుకొని యుండవలయును.

కేశ—మనోహరసేనునితో సంబంధము కల్గియున్నట్లు దెలిసియు గంగారాముడీమెయెడ మక్కువకల్గి యుండునా?

గిరి—ఆమెనుగూడ దండించియే యుండును. గాని యామె తరుణీమణియగుటచేతను యామెపైగల మోహమీ తనికి దరుగకుండుటచేతను యామె నేమియుఁ జేయజాలకయే యాతఁడు మనోహరసేనునితో నొకటిరెండుసార్లు మాగృహమునకు రావలదని జెప్పియుండెను. అప్పటికిని యా తఁడు మానకుండుటచే నాతని వధించెను.

కేశ—తనకాంత పెరవానితో బోవుచుండ నామె నేమియు జేయజాలక యాతని వధించుట కేదో కారణముండి యుండును.

గిరి—ఉండియుండును. గాని యాతఁడు తనచారిత్రమును సర్వమును చెప్పకుండ మరణించుటచే నట్లు నిర్ధారణ చేయుటకును వీలులేకున్నది.

మణి—ఇదంతయును గందరగోళముగా నున్నది.

గిరి—మణిభూషణా! నీకిప్పుడేమియు దెలియదు. లీల నుగూడ బట్టుగొనినపిమ్మట సర్వమును నీకు చెప్పెదను. గాని

నీవు మాకొక సహాయము చేయవలయును. అదేమందువా ? మేము మామెనొక్కమారైన జూచియుండుటచే నామెనుజూచియు గుర్తింపజాలము. మాకనుమానముగానున్న తరుణీమణిని నీకు జూపిన నామెను గుర్తింపవలయును ఇంతియేగాక యామె నీ యూరనెక్కడనైన నున్నదేమో పరీక్షింపవలసిన భారమును గూడ నీవు వహింపవలయును.

మణి—నాశక్తివంచన లేకుండ యత్నించెదను.

అనంతరము గిరిధరుఁడును కేశవలాలును యాగృహము నకు దాళము వేసి మరల సీలుజేసి వెడలిపోయిరి ... ...

గిరిధరుఁడు కేశవలాలుతో పోలీసుఠాణా కరిగినాడు. లీలాగృహమున హత్యచేయబడిన యాతనియొద్ద దొరకిన కాగితములను వస్తువులను పరిశీలించుటకరిగెను. కేశవలాలా వస్తువులన్నిటిని దెచ్చి యాతనిముందుంచెను. గిరిధరుఁడొక్కొక వస్తువునే పరిశీలించుచు యజమానుని గుణప్రవర్తనము లిట్లుండు నని వచించుచుండెను.

"ఈవాచీని బరికించిన యెడల నాతఁడతిజాగరూకతగల వాఁడనియు, నతిజాగరూకతతో వస్తువులను వాడుచుండు ననుటయు స్పష్టమగుచున్నది. మరియు నియ్యది మిక్కిలి విలువగలది యగుటచేత నాతఁడు ధనికుఁడగుట విదితముచేయుచున్నది. కాని యాతని దుస్తులు విలువగలవి కాకపోవుటచే నాతడించుక లోభగుణముగలవాడుగా దోచుచున్నది."

అని యాంగడియారము వచ్చుటనుంచి యందలికాగితములలో నొకటిరెండు పరికించెను. వానియందు దాతనికి వచ్చిన యొక యుత్తరముగలదు. ఆయుత్తర మీకింద్రిదిచిరునామాకొక బంధువునిచే వ్రాయబడియున్నది.

"రామానందచటర్జీ

1565-5 నం. అలహాబాదు."

గిరిధరుడు కేశవలాలుతో "అయ్యా! ఈతఁడీయూరు వాడుగాడు. అలహాబాదునివాసియని దోచుచున్నది. కావున నివిలాసమునకు యీతని బంధువులెవ్వరైన నున్నయెడల రావలసినదని టెల్లిగ్రాము పంపుటమంచిది.''యని బల్కెను. కేశవలాలు మంచిదని బల్కి టెల్లిగ్రామువ్రాసి యొకరక్షకభటుని చేతికిచ్చి పంపెను. గిరిధరుఁడాయుత్తరమును వెనుకకుద్రిప్పి చూచెను అది కలకత్తానుండి వ్రాయబడియుండెను. ఆయుత్తర మెవ్వరు వ్రాసియుండిరో దనపుస్తకమున నోటుజేసికొని గిరిధరుఁడు మిగిలినవస్తువులను కాగితములను పరిశీలించెను. అందేమియు గమనింపదగినవిషయములు లేకుండుటచే వానిని కేశవసేనున కందించి "మహాశయా! నేటికి హత్యచేయబడిన కడపటిముప్వురిలో నొక్కనిచారిత్రముమాత్రమే యెఱుంగుట కవకాశములు గలుగుచున్నవి. ఇందువలన మన మన్వేషించు తరుణీమణిని బట్టుకొనుట కనువైనమార్గములు లభించునేమో యనునమానమ ముదయించుచున్నది. ఇదిగో చూచితిరా! ఈ

యుత్తర మీగ్రామమునుండి వ్రాయబడియుండెను ఈలేఖ వ్రాసినయాతని గలసికొన్నయెడల మన కీతనిచారిత్రము కొంత వఱకు దెలియగలదు నేనిప్పుడే యాతని గలసికొని మాటలాడి వచ్చెదను'' అనుచు లేచి తనమోటారుసైకిలుపై కాలీఘట్ట మున కరిగెను

గిరిధరుఁడొక గృహములోనికరిగి చావడిలో నున్న యొక బాలునిబిలచి 'అబ్బాయీ! విశ్వేశ్వరచటర్జీగా రింట నున్నారా' యని ప్రశ్నించెను. ఉన్నారని బల్కుచు నాబాలు డు లోనికేగి చటర్జీగారిని దోడ్కొనివచ్చెను.

గిరిధరుఁ డాతనికి నమస్కరించి ''అయ్యా! తమతో కొన్నినిముషములు మాటలాడవలసియున్నది. సమయమీయ గోరెదను. అంత చటర్జీగా రభ్యంతరమేమి? రండు కూరుచుండి సావకాశముగా మాటలాడుకొందము'' అనిబల్కి గిరిధరున కొకయాసనము జూపి తానొకయాసనమున గూర్చుండెను. వా రిరువురును యిట్లు సంభాషింప నారంభించిరి.

గిరి—అయ్యా! నాలుగైదుదినములక్రిందట తమగృహ మునకు రామానందచటర్జీ యనువారలు వచ్చియుండిరిగదా?

చట—అవును. వచ్చియుండిరి నాలుగైదుదినముల క్రిందటనే యిచ్చటినుండి వెడలిపోయియుండిరి.

గిరి—వారు వెడలిపోవునప్పుడు మీతో జెప్పియే వెడలిరా?

చట—ఆతఁ డీగ్రామమున కరుదెంచి సుమారు 15 దినములు గావచ్చును. వచ్చిన పదిపండ్రెండు దినములవఱకు ఖుల్లాసముగనే యుండెనుగాని యనంతరముమాత్రి మాతఁడేలకో యలహోబాదున కేగుటకై యాత్రత పడుచుండెడువాఁడు. మేమాతనిని యింకొక కొన్నిదినములుండవలసినదని ప్రార్థించితిమి. ఆతఁ డుండుటకు వీలు లేదని బల్కెను. ఒకనాడు వాడుక చొప్పున నాతఁడు సాయంకాల మైదుగంటలకిల్లు విడచి వెళ్లి యుండెను. కాని నాఁడాతడు తిరిగిరా లేదు. మరునాడును యాతనిజాడయు గాన్పింపదయ్యెను. అందుచే నాతడు వెడలి పోయియుండునని మేము భావించితిమి. ఏమీ మీరాతనిగూర్చి యిట్లు ప్రశ్నించుచుంటిరి?

గిరి—మీ కాతఁడు బాంధవుఁడా?

చట—కాడు స్నేహితుఁడు—మీ రెందులకాతనిగూర్చి ప్రశ్నింపుచుంటిరో దెలిపిరి కారు.

గిరి—అయ్యో! ఏమనిజెప్పుదును. ఆతఁ డీనగరమున హత్యగావింపబడినాఁడు.

చట—ఎప్పుడు! ఎక్కడ! హత్యచేసినవా రెవ్వరు! హరిహరీ! యెంతమాటవిననలసివచ్చెను

గిరి—ఆతని శవమును నాలుగురోజులుక్రిందట మేము గాంచియుంటిమి అప్పటినుండియు దర్యాప్తుచేయుచుంటిని.

చట—కష్టా! ఎంతటిదారుణము జరిగిపోయినది? అయ్యో! ఆతఁడెందులకై హత్యజేయఁబడియుండెనో దెలియవచ్చినదా?

గి—లేదు ఆతనిశవము మాకుగాన్పించినయింటియం దొకయువతి నివసించెడిది. కాని నాటినుండియు నా స్త్రీ గాన్పించుటలేదు.

చట—ఏమీ! యీతఁడట్టిదురభ్యాసముగలవాఁడా?

గిరి—మీరాతని ప్రవర్తనమునుగూర్చి యేమైనఁ దెలుపఁగలరను నాశతో నరుదెంచితిని.

చట—మీవలన వినినమాటవలననే యీతఁడీదురభ్యాసముగలవాఁడని తెలిసికొంటిని. ఇంతకుమున్నెప్పుడును దుష్ప్రవర్తనమునఁ గలవాటుపడినవాఁడని వినియుండలేదు. వినుటకవకాశమైనను గలుగలేదు.

గిరి—ఈతనికి బంధువులెవరైన నున్నారా?

చట—లేరేమి.

గిరి—వారెవ్వరు. ఎచ్చటనున్నారు.

చట—ఇరువురు కుమారులు. వారలహోరాదులోనే యున్నారు.

గిరి—ఈతనిస్థితిగతులనుగూర్చి మీరేమైనఁ జెప్పఁగలరా?

చట — మంచియాస్తిపరుఁడు పరమలోభి. రెండేండ్ల నుండి యుత్తరములు వ్రాయగా వ్రాయగా నిప్పుడరుదెంచి నాఁడు. మృత్యువాతనిని ట్టీడ్చుకొని వచ్చినది గావలయును. కానిండు. ఆతనిశవమింకను భద్రపఱుపబడియున్నదా? లేక దహనపరచిరా?

గిరి — మొన్ననే దహనపరచిరి.

చట — నాదే కడసారముగాబోలును. మంచిస్నేహ పాత్రుఁడు.

గిరి — అడుగమఱచితిని. ఆతఁడు వచ్చినపుడేమైన సామానుగొనివచ్చెనా ?

చట — పెట్టెదెచ్చిన కూలిమనుష్యులకు కూలి యివ్వవలసివచ్చుననియు, బండ్లకుబోయువలసి వచ్చుననియు నాతఁడు సామానేమియును గొనిరాలేదు.

గిరి — అంతటిలోభియా?

చట — రైలుఖర్చులకు సొమ్ము వ్యయింపవలసియుండునని యెన్నడును యిల్లుగదలఁడు. కావుననే యీతనికి వ్యభిచారమున ప్రవేశము లేదని మే మభిప్రాయపడుచుంటిమి.

గిరి — ఈయుత్తరము మీరాతనికి వ్రాసినదగునా?

చట — అగును.

గిరి — ఈ ఎడ్రసునకు టెల్లిగ్రాము పంపితిమి. కుమారులలో నెవ్వరైన నిచ్చటికరుదెంతురా?

చట—తప్పక వత్తురు. నేనుగూడ వారికిఁ దెలియఁ జేసెదను.

గిరి—వారెవ్వరైన వచ్చినయెడల తమగృహమునకే వత్తురు. అపుడు వారితో మాటలాడుటకవకాశ మిప్పింప వలయును.

చట—తప్పక—కాని నాదొక్క ప్రార్థన. ఈకేసువిషయమున తమరుశ్రద్ధతోఁ బనిచేయుఁడు. మీకుఁదగిన పారితోషిక మిచ్చెదను.

గిరి—అయ్యా! ఈతఁ డేకాంతామణిమూలముంట వధింపఁ బడియుండెనో యాకాంతామణిని బట్టుకొనుటకై విశేషముగా యత్నించుచుంటిమి. ఆమె యీహత్యకే కారకురాలుగాక మరి రెండుమూఁడుహత్యలకు గూడ కారకురాలైయుండునని మే మనుమానించుచున్నాము.

చట—ఆమెవలన మూఁగకొకొన్ని హత్యలు కావింపబడినవా?

గిరి—ఆమెచే గాదనుకొనుఁడు; ఆమెకొఱకై మువురు పరస్పరము వధించుకొనిరి.

చట—సుందోపసుందులకథ జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది.

గిరి—అట్లనే జరిగినది.

అయ్యా! దిరుగయవసరమున్న తమదర్శనమున కరుదెంతును. ఇంకనాకు సెలవిండు. అని గిరిధరుఁడు సగౌరవ

ముగాఁ బల్కె ను. చటర్జీగారాతనిని కొలవిమారము వఱకును సాగనంపి వెనుకకు మరలిరి.

గిరిధరుఁ డాతనికడ సెలవుఁగొని గృహోన్ముఖుండై యరుగుచు మార్గమధ్యమున గాన్పించిన కేశవలాలునకు దానరిగివచ్చిన విషయమును గూర్చి క్లుప్తముగ నెఱింగించి బిల్లిగ్రాముచూచుకొని యలహాబాదునుండి యెవ్వరైనవచ్చు వఱకు నిరీక్షింపవలసియున్నదని జెప్పెను.

* * * * *

హత్యజరిగి 5 దినములు గావచ్చినది. కాని హత్యయొన ర్చినలీల యెచ్చటనున్నదియుఁ దెలియదయ్యెను. గిరిధరుఁడామె ప్రతిబింబమైన సంపాదింపవలయునని ప్రయత్నించుచుండెను. గిరిధరుఁడు మణిభూషణుని వెంట నిడుకొని కలకత్తానగరమున పలువురు విలాసినులుండు ప్రదేశములకరిగి యందెందైన 'లీల' గాన్పించునేమో యని పరికించుచుండెను. ఇట్లుండ బిల్లి గ్రాము జూచుకొనిన వెంటనే బయలుదేరివచ్చిన రామానంద చటర్జీ కుమారుఁ డీశ్వరలాలు గిరిధరుని గలసికొనియెను. గిరిధఁడు చటర్జీగారియొక్క శవముగాన్పించిన దాదిగాగల విషయములన్నియుఁదెల్పి మీనాయనగారిప్రవర్తన మెట్టిదని ప్రశ్నించెను. ఈశ్వరలాలాతని కిట్లనియెను. అయ్యా! మాజ నకుఁడు పరమలోభి అయినను కళత్రనష్టమైనపిమ్మట, తిరుగ వివాహముచేసికొనక, యొక వారాంగనతో సాహచర్యము

గలుగజేసికొనెమెను. ఆమెకునెలకు ముప్పదిరూప్యములు మా త్రమే యొసంగువాఁడు. మాకెవ్వరికిని యీసంగతి తెలియదని యాతనియభిప్రాయము. మేమును సకలమెఱింగియు నెఱుంగనట్లే ప్రవర్తించుచుండెడువారము. సుమారొక సంవత్సరము క్రిందట నతనియనురాగమునకుఁ బాత్రురాలైన యావారాంగన మఱియొకనితో వెడలిపోయెను. నాటినుండియు తలంపామె పైననే నిల్పి యెన్నఁడును యింటినుండియే కదలి బయటికైన వెడలడయ్యెను. విశ్వేశ్వరచటర్జీగారెన్నియో యుత్తరములు వ్రాయుచుండిరి. కాన వారినొక్కపరిచూచి రావలసినదని మేమే యాతనిబలవంతపెట్టి పంపితిమి. మాయుద్దేశమేమన అందువలనైన నీతనిచిత్తమున కొంతశాంతి గలుగునని. కాని విధివిధానము వేరుగనున్నది.

గిరి—మీజనకుఁ డేవారకాంకతో సంబంధము గలిగి యుండెనో దెలియునా? ఆమెబంధువులెవ్వరైన నాయూర నుండిరా?

ఈశ్వర—ఆమెకు బంధువులెవ్వరును లేరు. ఒకముదుసలి యామెను బాల్యముననే కొనిపెంచి విద్యాబుద్ధులు చెప్పించెను. ఈమె యాముదుసలిని విడచివెడలిపోయినకొలది దినములకే యామె యావిచారమున మృతిజెందెను. ఆముదుసలికున్నయాస్తిని దాయాదులు పంచుకొనిపోయిరి.

గిరి—ఆమె పేరెవ్వరో తెలియునా?

ఈశ్వ—లీలాకుమారి.

గిరి—ఆమె ఫొటోపటమున్నదా?

ఈశ్వ—ఉన్నట్లే తోచుచున్నది. సరిగా జెప్పజాలను. నాయనగారి పెట్టెలో నుండవచ్చునని తోచుచున్నదిగాని యామె ఫొటోపటముతో నేమిపనియున్నది?

గిరి—ఆమెయే యీహత్యకు కారకురాలని మేము నూహించుచున్నాము. ఆమెను మే మింకొకసందర్భమున నన్వేషించుచుండ మీజనకునిహత్య మాకు దెలియవచ్చినది. కానిండు. గంగారాముడను నాతనిగూర్చి మీకేమైన దెలియునా? ఆతనిపేర నామె కొన్నిలేఖలు వ్రాసియున్నది. ఆతని బంధువు లెవ్వరైన నాయూరనున్నారా?

ఈశ్వర—నాకంతగా తెలియదు. గంగారాము పేరెన్నడును నేను వినియుండలేదు.

గిరి—ఫొటోయున్నదియు లేనిదియు నాకిట్లు తెలియజేయుదురు.

ఈశ్వ—నే నిరాత్రియు బయలుదేరి వెడలిపోయెదను. రేపటిసాయంకాలమునకు గాని యక్కడికేగజాలను గదా? తమకెల్లుట టెల్లిగ్రాముమూలమున తెలుపగలను.

గిరి—మంచిది. ఉన్నయెడల రిజష్టరుపోష్టులో ఆ ఫొటోను బంపుడు. అవసరము దీరినవెంటనే మీకు తిరుగ నద్దానిని బంపెదను.

ఈశ్వర — అట్లే చేయవచ్చును.

అనంతర మీనాక్షీగోపాలాలు గిరిధరుని చెంత ననుజ్ఞగొని వెడలిపోయెను.

ఆరవ ప్రకరణము.

గిరిధరలాలుని యత్నములు.

అలహాబాదునుండి లీలాకుమారి ఫోటో వచ్చినది. గిరిధరుఁడా ఛాయాపటమును మణిభూషణునకు జూపించెను అతఁడా ఛాయాపటము లీలదే యగునని దృఢపరచెను. పటము దొరకనంతవఱకును పటమైన దొరకిన చాలునని పరితపించిన గిరిధరుఁడు పటముదొరకినపిమ్మట నేమిచేయుటకును దోపక యాలోచించుచుండెను.

ఆమె కలకత్తాలో నున్నదా? లేక తన్నెట్లును పోలీసులు వెతకిపట్టుకొందురనుభయమున గ్రామాంతరమున కరిగియుండెనా? యనుసందియము దీరక నాతఁ డెక్కుడుగా నాలోచించుచుండెను. ఇట్లుండ 1978_5 గృహమునందలి యువకుఁడు గిరిధరుని ఫోనులో బిలిచెను. గిరిధరుఁడు ఫోనునకు చెవియొగ్గి వినియెను అతఁడు తత్క్షణమే బయలుదేరి రావలసినదని కోరియుండెను. తోడనే గిరిధరుఁడు దుస్తులను మార్చుకొని మోటారుసైకిలుపై నచ్చటికరిగెను.

గిరిధరుఁ డాయువకుని గలసికొనియెను. అతఁ 'డావృద్ధు రాలు సామానును గైకొనిపోవుటకు వచ్చియుండెననియు మరల త్వరలోనే కలకత్తావిడువనుండె' ననియు దెల్పెను. గిరిధరుఁ డాతని కిట్లనియెను. 'ఆమెతో నొకపరి మాట్లాడుట కవకాశము గలిగింపవలసిన'' దని బల్కెను. అతఁడు గిరిధరు నొక యాసనముపై గూర్చుండబెట్టి లోనికరిగెను. కొన్ని నిముషము లలో నాతఁ డీవలికరుదెంచి "అయ్యా! ఆమె తమతో మాట లాడుట కిపుడే రానున్నది. కాని యామె కునుమారుని ప్రవర్తనమంతయును దెలిసియుండు దని దోఁచుచున్నది '' అని బల్కెను గిరిధరుఁడు ను యామె కెంతవఱకు దెలియునో దెలిసి కొందము. తనుపరి కర్తవ్యమాలోచింతము వీరిట్లు మాట లాడుచుండగనే యొకవృద్ధురా లచటికరుదెంచి కొలదిమార మున నిలువబడెను గిరిధరుఁ డామె కిట్లనియెను "అమ్మా! నెలదినముల క్రిందట నీయింట మరణించిన భవానీసింగు మీ కేమగును?

'కుమారుఁడు'

'తమ నివాస మీగ్రామమేనా'

"కాదు. సమీపముననే యున్న యొకకుగ్రామము"

'నాటిదినమున డాక్టరుబాబును రమ్మని ఫోనుచేసినది తమ రేనా?'

"అగును"

'మేము లోనికి వచ్చినప్పుడు శోకమయమైన జీవము న్నట్లు తోచుచున్నదని బల్కితిరే అయ్యది మీకెట్లు తెలిసినది. ఆనాడు జరిగిన వారి వాగ్వాద మేమైన మీరు వినియుంటిరా?'

'లేదు. రివాల్వరుచప్పుడు విని లోనికి పరుదెంచితిని. నా కుమారుడు బాకుపోటు సరిగా గుండెలకు దగులుటచేత వెంటనే మరణించెను. గుండుదగిలిన యాతడు కొట్టుకొనుచుండెను. అతని దురవస్థజూచి యాతడైన బ్రతుకునేమో యని సమీపముననే 1989_3 గృహమున డాక్టరుబాబు కలడని యెఱింగియుండుటచే ఫోనుచేసితిని. ఫోనుచేసిన 5 నిముషములకు డాక్టరుబాబు వచ్చెను.'

"మీరు కిడఫూరునుండి వచ్చుటకు బసమార్చుటకు కారణమేమి?"

'అక్కడ సౌఖ్యముగా లేదని నా కుమారుడే యిక్కడిబసచూచి మార్చ్యాడియుండెను.'

ఆమెపల్కులాలించిన సిమ్కట గిరిధరుం డామెవలన తెలియదగిన యంశములు లేవని నిశ్చయించుకొనియెను. అనంతర మాతం డామె కిట్లనియెను. 'తల్లీ! తమకుమారుడు నిష్కారణముగా మోహపిశాచమునకు బలియయ్యెను. మీరు లేనపుడు మీపెట్టెలను దెరచి పరిశీలించగా నొకయుత్తరము లభించినది. ఆయుత్తరములో నొక వారాంగన మీకుమారుని వలచి యాతనిని దసవీధికి కాఫుగమునకు రమ్మని ప్రార్థిం

చియుండెను. ఆతఁ డామెకోరిక ననుసరించియే యిచ్చ టకు వచ్చియుండెను. ఆవారాంగనయు నీసమీపముననే నివసించుచుండెను.' అని సమస్తవిషయములు దెల్పి యామెకడ ననుజ్ఞగొని వెడలిపోయెను.

గిరిధరుఁ డామెవచ్చినయెడల నేమో తెలియఁగలదని యాశించెనుగాని యామెవలన గూడ నేమియు దెలియదయ్యెను. హతాశుఁడై యాతఁడు గృహోన్ముఖుఁ డయ్యెను.

* * * * *

గిరిధరలాలు కేసువిషయమై యేమిచేయుదునాయని యాలోచించుచుండగా కేశవలా లరుదెంచి 'అయ్యా! మనము సీలుచేసినయింటియజమానుఁడు వచ్చియున్నాడు. తన యద్దె పోవుచున్నదనియును, తాళము దీసివైచి సామాను భద్రముచేసికొనవలసినదనియును నోటీసు యిచ్చినాఁడు. ఏమి చేయుటకును దోఁపక మీచెంతకరుదెంచి యున్నాను'' అని బల్కెను. గిరిధరుడు "దీనికాలోచన యెందులను ఒకమాసము దినములవఱకు సామానుదీయుటకు వీలులేదనియును, అపుడాసామానును విక్రయించి యాతనికీయవలసిన బాడుగ యిచ్చినచేదమనియు ప్రత్యుత్తరమిమ్ము. నీవట్లు వ్రాయుట గాదు. సూపరెంటుదొరవారిచే నట్లు వ్రాయించుము. దానితో నాతఁడు మఱి రాడక యూరకుండును.' అని జెప్పి వెంక యు నిట్లనియెను 'మనకీమె ఫోటో లభించినది. కాని యిందు

వలన నామెను సరిగా గుర్తింపజాలము. ఇంతియేగాక గంగా రాముని చారిత్రి మెట్టిదో దెలియవలసియున్నది కావున నే నొకసారి యలహాబాదునకేగి రావలయునని తలంచుచున్నాను భవానిసింగునకును లీలాకుమారికిని యెట్టిసంబంధముగలదో దెలియరాకున్నది. నేనావృద్ధురాలి కేమైన దెలిసియుండునేమో యనిదలంచితినిగాని యామెకు కుమారుని దుర్నడతనుగూర్చి యేమియు దెలియకుండెను? కేశవలాలు 'మనకు గంగారాము చారిత్రము దెలిసినను దెలియకున్నను లీలాకుమార్తెను బట్టుకొనుటకు దగిన ప్రబలనిదర్శనములు గావలసియున్నవి. ఇంతకును యామె మనకు లభించినప్పుడు గదా! ఆమెయీ కలకత్తాయందున్నదో లేక నెక్కడికైన బోయియున్నదో దెలియకున్నది. ఆమె యింకను కలకత్తాయందే యున్నచో నింకొకటి రెండు హత్యలుకూడ జరుగగలవని దోచును. ఆమె కారణమున ప్రవహించు నీరక్తనాహిని కంతుగలుగుట యెన్నడో దెలియకున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులలో మీరలహాబాదున కేగినయెడల కార్యసాధనమున కింకను విలంబమగుటతప్పదు. అనిబల్కెను. గిరిధరుడు "నేనును నట్లేదలంచుచుంటిని. ప్రభుత్వమువారొసంగినగడవులో నించుమించుగ రెండు మాసములు గతించినవిగాని చేయవలసిన కార్యమును నావ గింజంతయైన జేసియుండలేదు. కర్తవ్యమునుగూర్చియే నే నన యమాలోచించుచుంటిని' అనిబల్కి మిన్నకుండెను. వీరి

ల్లు మాట్లాడుచుండగ నొకపోష్టుజవాను కొన్నికవరులను దెచ్చి గిరిధరునకొసంగెను. గిరిధరుడన్నియును విప్పి చదువుకొని కేశవలాలును వినుమని యిట్లు చదువసాగెను.

'నీకొసంగిన గడువు మూడుమాసములలో రెండు మాసములు గతించినవి. ఇకను యాయువతీమణిని గూర్చి యేమియు నావొకి లభించి యుండ లేదనుట తెల్లమగుచున్నది. కావున నింకనైనను త్వరలో నీకే సునందు పని జేయుట చాలించి యతిత్వరలో నీవిఅను నోట్లసృష్టినిగూర్చి జరుగుచున్న యత్నమును బాల్గొనవలసినది.

కమీషనరు."

ప్రభుత్వము వారిని వలన కూడ మాటవచ్చుచున్నది. కావున నిప్పుడలహాబాదునకు బోవుట లగ్గుగానోపదు. కావున నిచ్చటనుండియే యత్నమునరింపవలయును. కేశవలాలును యాతని యభిప్రాయముతో నేకీభవించెను. అనంతర మిరువురును సూపరెంటును దర్శించి యాగృహాయజమానున కుత్తరము వ్రాయింపవలయునని బయలుదేరిరి.

గృహాయజమానుడును, తానొసంగిన నోటీసునకు సరియైన సమాధానము రామింజేసి దొరవారితో మాటలాడవలయునని యరుదెంచియుండెను. ఆతడు సూపరెంటు గారితో మాటలాడుచుండగనే గిరిధరుడును కేశవలాలును

సూపరెంటును దర్శింపవచ్చి యుండిరి. సూపరెంటు వారల నురావించి యుచితాసనములగూర్చుండ నియమించి యతని నోటీసునకు మీరేల జవాబొసగరైరని కేశవలాలును ప్రశ్నించెను.

కేశవలాలును, గిరిధరుడు జెప్పినట్లే జెప్పెనుగాని యా గృహయజమానుడ 'డయ్యా! సుమారు రెండుమాసములయద్దె రావలసియున్నది. 3 వ మాసముగూడ నద్దెలేకున్నచో నిం చుమించుగా నాకు 3 వందలరూప్యములు రావలసియుండు ను. అంతవిలువగలుగునాస్తి యాయింటనుండునో యుండదో యెవ్వరుజెప్పగలరు. నాకు రావలసినమొత్తమ్ మాగృహో పకరణము లమ్మినరాని యెడల ప్రభుత్వమువారు లోటు ధనమొసంగుట కంగీకరించిన యెడల నొక మాసమువఱకట్లే నాగృహమును మీస్వాధీనములో నుంచెదను. అందులకెట్టి యభ్యంతరమునులేదు." అనిబల్కెను. ఆపలుకులాలించి సూప రెంటాతని పలుకులు యుక్తముగా నుండెననియు ప్రభుత్వ మువారింక నావిషయమున నొక్కకాసైనను వ్యయపరుప నంగీకరింపరనియు, వచించి కేశవలాలున కిట్లనియెను. 'మీరు నేను పత్రికలలో ప్రకటించి దండోరామూలమున దెలియ బరచియు రేపటిదినంబున సామానంతయు విక్రయింపుడు. వచ్చినయర్థమున నీతనికిరావలసిన రూప్యములొసంగి శేషిం చినధనమును సర్కారుఖజానాకు నామెపేర జమకట్టియుంచు"

డని యాజ్ఞాపించెను. గిరిధరు డింక దొరగారి మాటలు కాదనరాక నేరక యందులకంగీకరించెను

◆ ◆ ◆ ◆ ◆

మరునాడు పత్రికలలో నిట్లు ప్రచురింపబడెను.

“లోయర్ చిట్పూరురోడ్డు 1946-5 గృహమున రెండు మాసములకు పూర్వ మొకశవము పడియుండెననియు నందుండెడివా రెక్కడికో కేగిరనియు దెలియుచున్నదని యీవరకే ప్రకటింపబడియెను. ఇప్పుడాయింటనున్న గృహోపకరణంబులన్నియు నాయింటియొద్దనే పోలీసువారియాజమాన్యమున వేలము వేయబడును. పాటదారులు సొమ్మును వెంటనే చెల్లింపవలయును. ఇతరవివరము తెలియగోరువారు గిరిధరులాలుగారినిగాని, ఇనస్పెక్టరుగారినిగాని కలసికొని మాటలాడవచ్చును.

మరియు దండోరామూలమున 1946-5 గృహమునొద్ద గృహోపకరణము లన్నియు వేలమువేయబడునని చాటింపించిరి.

మరునాడు వేలముకొరకై యొక్కొక వస్తువునేదీసి జాబితా వ్రాసి సర్వమును సిద్ధపరచుచుండిరి. గిరిధరుడు, కేశవలాలు, మణిభూషణుడు సామానంతయును పరిశీలించి రాదగిన వెలలు నిర్ణయించుచుండిరి. చాలభాగము వస్తువులన్నియు నమ్ముడువోయెను. ఇంకను గొన్నివస్తువులు మిగిలియున్నవి. ఒకపరుపును మంచమును విక్రయించుటకు దీసికొనివచ్చిరి. ప్రజలకా మంచమును బాగుగాజూపుటకై యందున్న పరుపును జుట్ట

చ్చెను. అప్పుడామంచముపై నొక బ్యాంకు ప్యాస్‌పుస్తకముం డెను. కేశవలాలా ప్పుస్తకమును దీసి గిరిధరున కొసంగెను. గిరిధరుఁ డాపుస్తకమును దెరచి యొకింతపరిశీలించి, యందేమి చూచెనోగాని, పెన్నిధిఁగన్న చందమున సంతోషపులకాంకితుండయ్యెను. కాని యాతఁడు దనసంతోషమును లోలోన మఱుఁగుపఱచుకొని, యింకను నేమేని లభించునేమో యను నాశతో సాయంకాలమువఱకును నిరీక్షించెను. ఒకటిరెండు వెండి గిన్నెలుమాత్రమే మిగిలియుండెను. ఆగిన్నెలపై "లీలా కుమారి" యని పేరుండెను. అక్కారణమున నయ్యవి యామె నామమును రూఢిపఱచుటకు నిదర్శనముగా నుండునని దలంచి వానిని విక్రయింపక, యాప్యాస్‌పుస్తకమును వెండిగిన్నెలను దనయొద్దనుంచుకొనియెను. నాఁడు వచ్చిన ద్రవ్యమునుండి గృహయజమానునకుఁ జేరవలసినసొమ్ము నొసంగి యమ్ముడుగానివస్తువులను, శేషించిన యేబది రూపాయలను సన్యాసిపరము గావించి గిరిధరుఁడు స్వగృహాభిముఖుఁడై చనియెను.

నాటిరాత్రి గిరిధరుఁడు భోజనాదికములనతిత్వరితముగా నిర్వర్తించుకొని యొకయీజీచైరులో పరుండి బ్యాంకు పుస్తకమునుదీసి యందలిపత్రములు తిరుగవైచెను. కడపటి పత్రమున నొకసారిగా వేయిరూప్యములు బ్యాంకినుండిదీసి కొనబడియుండెను. ఇంకొక వేయిరూప్యములు మాత్రమే

నింటనయుండెను. బ్యాంకినుండి సొమ్ము దీసికొనిన తారీఖును బరికించెను తోడనే యాతని కేమిడోచెనోగాని యటనుండి లేచి తనచైకీపుస్తకముదీసికొని తిరుగవచ్చెను. గంగారాము మరణించిన దినమునకొక పదిదినములకే ద్రవ్యముదీయ బడియుండెను. మరికొలది దినములకే యామెగృహమున మరి యొకహత్య జరిగియుండెను. నాఁడే యామెగృహమునువీడి వెడలిపోయియుండెను. అనంతరమాతఁ డిట్లు వితర్కించు కొనియెను.

"గంగారాము వధింపబడుటయు భవానిసింగు వధింప బడుటయు నీమెకు దెలిసియేయుండును. పైగానిమెకు మేమా మెకొఱకు యత్నించుచుంటిమనియు దెలిసియుండును. ఆకా రణముననే యామె బ్యాంకులోనుండి ధనముసఁతయు సంగ్ర హించుకొని వెడలిపోవనెంచెను. కాని బ్యాంకివారు ద్రవ్యమం తయు నొక్కమారుగా నీయకుండుటచే నామె యిప్పటనే యుండవలసివచ్చియుండును. అనంతరమామె యనుకొనని యట్లు రామానందచటర్జీ యామెను జూడవచ్చియుండును. ఆతనితోనేగుటకిష్టములేక నామె యాతనివధించి యింకనిచ్చట నిలుచుట లగ్గుగాదని వెడలిపోయియుండును. అయ్యదికాదేని యామెను పేరొకడు వలచి రా యామెతోసంబంధముగల్గి యుండెను. ఆతఁడే రామానందచటర్జీని వధించి లీలాకుమారి నిగూడ దోడ్కొనిపోయియుండవచ్చును. అట్లయినయెడల లీల

యింకను కలకత్తానగరమును విడచియుండదని తలంపవచ్చును. ప్యాస్‌పుస్తకమునుబట్టిచూడగా నామెయే స్వయముగా నేగి ద్రవ్యమునుదీసికొనియున్నట్లు దోచుచున్నది. అట్లే కాని యెడల నామెస్వయముగా బ్యాంకికిఁ బోవలసినపని యుండదు. అని వితర్కించుకొని మిగిలిన వేయిరూప్యములును దీసికొనుటకామెయత్నింపకమానదు. కావున నపుడామెను బట్టుటకు వీలుగల్గును. ఇప్పుడొకసారి బ్యాంకుమేనేజరుగారిని సందర్శించి వారికీవృత్తాంతమంతయును దెలిపి యా వేయిరూప్యములను యామెచేతులనుబడకుండఁ జేయువలయును. అనుచు బెద్దయుంబ్రొద్దు వితర్కించుకొని యాతఁడు సుమారు పదునొకండుగంటలకు నిద్రించెను.

ఏడవ ప్రకరణము.

యూసఫ్ ఖాను.

గిరిధరుఁ డుదయంబున మేల్కాంచునప్పటికి సుమారేడుగంటలు దాటినది. అతఁడు కాల్యములు త్వరలో దీర్చుకొనినాడు. చేయవలసినకార్యక్రమమునుగూర్చి యాలోచించుచుండెను. ఇంతలో కేశవలా లరుదెంచెను. గిరిధరు డాతనినొక కుర్చీపై గూర్చుండ నియమించి యిట్లులనెను. "నేనిక్కడనే యుండి పనిచేయవలసియుండుట నిశ్చయమయ్యెను. కాని యామెను బట్టుకొనినపిమ్మట కేసు సరిగా నడుపుటకు వల

యుపకరముల సంపాదించు టావశ్యకమై యుండుటచే నల హాబాదున కొకయిన్స్పెక్టరును బంపవలయును. లేదా యచ్చటి పోలీసు వారి కక్కడి విషయములన్నియును దెల్పి లీలా కుమారియొక్క ఫోటోను బంపి యామెయొక్క చరిత్రమును సంపాదింపలయును. ఇంతియగాక గంగారాముయొక్క చరిత్రమంతయును గూడ దెలియంగవలయును అచ్చటికి బంపు టకు దగినవాడెవ్వడైన నుండెనా? లేక పోలీసులపేర వ్రాసి వారివలననే సకలమును గుర్తెఱుంగుట మేలా? ఈవిషయ మును మీరుగూడ నాలోచింపు"డని బల్కెను.

కేశవలాలు కొంతవడి యాలోచించి యాతనికిట్లని యెను. 'ఇచ్చటినుండి యలహాబాదునకు బంపుటకు దగిన సామర్థ్యముగలవాడెవ్వడును లేడు. అక్కడిపోలీసులనే దర్యా ప్తుచేసి దెలుపవలసినదని వ్రాయుట మేలుకాని వారిరిపోర్టు వచ్చువఱకు నిరీక్షింపవలసి యుండునేమోగదా' యని బల్కెను. గిరిధరుడు 'మనము నిరీక్షింపవలసి వచ్చునని యా లోచించుచుంటిరా! నిరీక్షింపక నిష్ఫలము చేయునదేమున్నది? ఆవిషయము మటుంచుడు. మనముచేయవలసిన ప్రయత్నములు చేయుచుందము. ఆమె యీలోపుగా పట్టుపడినయెడల, అపు డామెయందు నేరారోపణ జేయుటకు వీలులేనియెడల అల హాబాదుపోలీసువారి రిపోర్టు వచ్చువఱకును గూమె నరె స్టులోనుంచవచ్చును. లేదా యిపుడే నేనేగి కావలసిన పరి

కరములతో బాటామె చారిత్రమును గనుగొనివచ్చెదను. కావున నేడవశ్యము నన్నుహోబాదున నుత్తరము వ్రాయుడు.' అని బల్కెను.

కేశవలా లుత్తరమును వ్రాసి పంపెదననిబల్కి యింకను జేయవలసిన కార్యములేమైన గలవాయని ప్రశ్నించెను. గిరిధరుడు లేవనియెను. కేశవలాలు పునర్దర్శన మెప్పుడని ప్రశ్నించెను. గిరిధరు డగత్యమగునెడల మూడుగంటలకు తానాకరు దొంచెదనని బల్కెను. కేశవలాలు వెడలిపోయియుండెను. గిరిధరుడు గడియారమువంక జూచెను. సుమారు పదిగంటలై యుండెను. ఆతడు బ్యాంకికి సరిగా పదునొకండుగంటలకు బోవ సంకల్పించుకొనిభోజనాదికముల నిర్వర్తించుకొన నేగెను.

* * * * *

గిరిధరుడు బ్యాంకికి సరిగా పదునొకండుగంటలకే గెను ప్రిసద్ధమముున నాతడు షరాబుగానున్న యూసప్ఖాన ను నొక మహమ్మదీయుని గలసికొనియెను. అతనితో నిట్లు ప్రసంగించెను.

గిరి—ఈప్యాస్ బుక్కులో నుదాహరింపబడిన విత్ డ్రాయల్ చేసిన వారెవ్వరో మాకు గావలసివచ్చినది.

యూసఫ్—ఆపుస్తకముగలవారే ద్రవ్యమును తీసికొని యుందురు. ఆవిషయమునదిూకు సందేహమెందులకు?

గిరి—ఆమాత్రము దెలియకపోలేదు. కాని ఎరు స్వయముగావచ్చి తీసికొనియుండిరా? లేక ఏజంటుద్వారా దెప్పించుకొనియుండిరా?

యాస—అసంగతి ఎప్పుడెట్లు తెలియగలదు. కాని మీరెవ్వరు. ఈపుస్తకము మీకెట్లువచ్చినది. ఇపుడు మరల ధనమును విత్ డ్రా చేయుటకు వచ్చియుండిరా?

గిరి—పుస్తకము గలవారియొద్దనుండియే దీసుకొని వచ్చితిని.

యాస—ఎప్పుడు? (పుస్తకమును జూచి) విత్ డ్రా ఇచ్చుటకు వీలులేదే—

అట్లు మాట్లాడునపుడు డాతని ముఖభావములన్నియు. గిరిధరుడు పరికించుచుండెను. అతడు యీమహమ్మదీయుఁ డేల నాప్రశ్నలకు సమత్తరమీయడయ్యెను. అని యాలోచించుచు నింకనాతనితో మాటలాడినయెడల లాభముండదని యెంచి దొరను గలసికొనబోయెను. దొరగారి కాపుస్తకమునుజూపి యీవిత్ డ్రాయల్ చేసినదెవ్వరో యాసంతకము నమోనా గావలసియున్నదనియును, ఆమెకు యింకను బ్యాంకియందు నిలువయున్న పైకమును త్వరలోనీయక నిలిపియుంచవలసినదనియును, అట్లు నిలుపుటకు వీలులేనియెడల సొమ్మును విత్ డ్రాచేయుటకు వచ్చినవారిని తక్షణమే పోలీసువారికి నప్పగింపవలసినదనియు జెప్పెను. దొరగారా

తనిజూచి మీరేల యీవిషయము నెఱుంగుటకు యత్నించు చున్నారని ప్రశ్నించెను.

గిరి—అయ్యా! ఈమెయింట నొకహత్యగావింపబడి యున్నది. ఆమె యదృశ్యురాలైయున్నది. ఆమె యాచోకి దెలియక మేము పరితపించుచుంటిమి. మాకీపుస్తకము నిన్నటి దినముననే లభించినది. ఈమార్గముననైన నామెను బట్టు కొనగలమేమోయని యాశించుచున్నాము. కాని ఈసంగతి మాత్రము ఇతరుల కెవ్వరికిని దెలియనీయవలదని నాయభి ప్రాయము.

గిరిధరుని పలుకులాలించి పిమ్మట దొరగారును "ఆమెనుబట్టి త్వరలో బంధింపవలయును. ఇట్టివారలకు స్వేచ్ఛ యొసంగుటెంతమాత్రమును మంచిదికాదు. మావలన గలుగవలసియున్న సహాయమున కెవ్వడును మీకు లోటు గలుగదు. ఈపుస్తకమును మీచెంతనే యుంచుకొనుడని పుస్తకమును బారవైచికొనినవారు సొమ్మును తీసికొన యర్జి పెట్టినకాగితములన్నియు నాకడకు రాగలవు. అపుడునేను పరిశీలించి యామెయిట్టి దరఖాస్తు బెట్టినయెడల తమకెప్పగించెదను." అని బల్కెను. గిరిధరుడందులకు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా నమస్కరించి యామె సంతకమును జూపుటకు వీలగునాయని ప్రశ్నించెను. దొరగారొక గుమాస్తాను బిలిచి యాతనికానాడు విల్ డ్రాయల్ చేసిన వారి యర్జీలను గొనిర

మాస్టారెల్లరును 3 గంటలకే వెడలిపోయియుండిరి. గిరిధరుడు దానరుదెంచిన కార్యము సఫలముగాదయ్యెనని దలంచుచు బ్యాంకిసమీపమునను దిరుగుచుండెను. ఒక బ్యాంకినౌకరు గ్రామమున డెలివరీ (Delivery) చేయుగా మిగిలిన యుత్తరములగొని యాఫీసున కరుదెంచుచుండెను. సాధువాతని సమీపించి షరాబుగారిబస యెక్కడనని ప్రశ్నించెను.

నౌక—షరాబుగారితో పనియున్నదా?

గిరి—లేదు. ఆయింటిసమీపమున మాబంధువొక్కడు నివసించుచున్నాడు. అతని దర్శింప నెంచితిని.

నౌక—బౌబజారులో.

గిరి—బౌబజారులోనా? ఇంటినెంబరు తెలియునా?

నౌక—1498_3 నెంబరుగృహము.

గిరి—మంచిదినాయనా? అచ్చటికేగి నాకుపూర్వముజేసిన మా బంధువుని గలిసికొనగలను.

నౌకరాఫీసులోనికి వెడలిపోయెను. గిరిధరుడు గమన వేగమును రెట్టించి బౌబజారునకేగెను.

* * * * *

1498_3 నెంబరు గృహమొక సాధారణమగు చిన్న రెండంతస్తులభవనము. ఆ యింటిక్రిందిభాగమున యూసఫ్ ఖాను ను, పైభాగమున సింకోకరును గాపురముండిరి. ఆయింటికెదురుగ నొక టీషాపు గలదు. (Tea Shop) గిరిధరుడా టీషాపు

లోనికరిగి నూ ౹౦ కి యూసఫ్ ఖాను ని రాక గమనించుచుం డెను. అప్పటికి సమారాగా గంట కావచ్చినది. అప్పటి కి తను యూసఫ్ ఖాను వచ్చియుం లేడనుట దెలిసికొని త్వర లోనే యాతఁడరుదెంచునని నిరీక్షించుచుండెను. ఆషాపుయ జమాని యాతని సమీపించి "అయ్యా తేనీరునుగొనిరమ్మని సెలవా"యని ప్రశ్నించెను. ఊరక నచ్చట కూరుచుండుట యనుమానమునకుఁ గారణమగునని దలంచి గిరిధరుఁడు తేనీటిని గొనిరావలసినదని బల్కెను. షాపుయజమాని టీ దెచ్చుటకై లోనికరిగెను.

గిరిధరు డిట్లనుకొనియుండెను. సాయంకాలము 3 గంటలకే యాఫీసునువదలి వచ్చినట్లు దెలియవచ్చినది. అక్కడియెడ నీతఁడిక్కడ డాగున్నాడా దాటుచున్నాడా గృహమునకు పోడయ్యెను ఇంతకాల మీతఁడెక్కడ గడపియుండెనో గదా యనుకొనుచుండగా యూసఫ్ ఖాను గాన్పించెను. అతఁ డొకమంచి సీసాను గొని లోనికేగుచుండెను. అయ్యెడ గాం చి ఇదియేమి? నేను దురభిప్రాయముతో వచ్చియుండ లేదుగదా? యని యనుకొనుచుండిని కనుపరిశీలింప వలయు నని నిశ్చయించుకొనియెను. ఇంతలో నొకడు తేనీటిని గొని వచ్చి యాతని ముందుంచెను. కాని గిరిధరుఁడాతడు తేనీటిని గొనితెచ్చుట గమనింపలేదు. ఆతనిదృష్టియంతయు యూసఫ్ ఖానుపైననే యుండెను. అతడు దనయింటి గుమ్మము

కడ నిలచి తలుపుతట్టెను. లోపలనుండి 8 సంవత్సరముల వయస్సుగల యొకబాలిక వచ్చి తలుపుతెరచెను. ఆతఁడు లోనికేగెను. గిరిధరుఁ డాగృహమును సమీపింప నెంచెను. కాని పలువురు తన్నచ్చట జూచుటచే నచటికేగిన దన్ను సంశయింతురని తలంచి యటనుండి వెడలిపోవలయునని లేచెను. అప్పు డాతఁడు బల్లపైనున్న తేనీటిని జూచెను. తోడనే యాతఁడు టీ త్రాగకుండ వెడలిపోయిన నితరులయనుమానమునకు గురియగుదునని తలంచి మరల గూర్చుండి టీ ద్రావెను. అనంతర మాతఁడు యజమానున కీయవలసిన డబ్బుల నొసంగి యటనుండి వెడలిపోయెను. ఆతఁడొక మరుగున కరిగి తన వేష మొకింత మార్చుకొని తొల్లిటి యుడుపుల నొకచో భద్రపరచి యూసఫ్ ఖాను గృహమువంక కరుదెంచుచుండెను. అప్పటికి సుమారు ఎనిమిది గంటలు దాటియుండెను. యూసఫ్ ఖాను వీధిగుమ్మముకడ నిలచియుండెను. గిరిధరుఁ డాతనిని దూరమునుండియే దిలకించి సమీపింపక దూరముననే నిలచి పరికించుచుండెను. లోపలినుండి బాలిక యరుదెంచి యూసఫ్ ఖానుని సమీపించి మరల నెప్పుడు వచ్చెదవని ప్రశ్నించెను. త్వరలో వచ్చెదనని పల్కి యామెను లోనికేగి తలుపు వైచుకొమ్మనియెను; యూసఫ్ ఖాను గుమ్మమును దిగి నడచుచుండెను

గిరిధరుఁ డాతని వెంబడించెను. ఆతఁడును వినవిన నడచుచుండెను. తనవెంటనంటి వచ్చు గిరిధరు నాతఁడు గుర్తించియుండమిచే నెచ్చటివలె నొకయింటి గుమ్మముకడ నిలచి తలుపుతట్టెను. లోపలినుండి యెవ్వరో తలుపుదెరచిరి. యూసఫ్‌ఖానుఁడు లోనికేగెను. తలుపులు వెంటనే మూయబడెను. గిరిధరుఁడు లోనబ్రవేశించుట కనువగు మార్గమేమైన లభించునాయని యాలోచించుచు పరిసర ప్రదేశముల బరికించెను. ఆతని కచ్చటనుండి కదలిపోవలయునని లేదు లోనికేగుటకు మార్గము గాన్పింపకున్నది. అట్టి కార్యాలోచనమున నాతఁడు సమీపమునయున్న బీటులోనున్న రక్షకభటుని బిలిచి తనజేబునందున్న నోటుబుక్కుపై కేశవలాలున కొకయుత్తరము వ్రాసి యుద్యానవని యారక్షకభటునకొసంగి యాయుత్తరము గొనిపోవలయును అని బంపెను.

యూసఫ్‌ఖాను ప్రవేశించిన గృహమొక సామాన్యమైనది. ఆ యింటికి వెనుకనున్న మరియొకరి బవ్యసౌధమున్నది. ఆగృహములోనుండి వెలికేగుటకు వీధిద్వారము గాక మరియొక గేటుగుమ్మము కూడ నున్నది. ఆ గేటు తలుపులు లోనబంధింపబడియుండెను. గిరిధరుఁ డాగేటును సమీపించి చూచెను. ఆమార్గమున లోనికేగుట సులభముగా గాన్పించెను కాని యచ్చటినుండి యింటిలోని కేగు

టకు మార్గముండినయెడల నచ్చటికేగుట వృథాయాసము గునని యాలోచించుచు నింక నాలోచనములతో కాలము ను వ్యర్థము జేసిన కార్యము మించిపచ్చునేమో యను సందియముతో గిరిధరుడు తలుపులపై కాలునేసి పైకెక్కి సునాయాసముగా లోనికేగెను. కాని యటనున్న యెడల లోపలివారి సంభాషణగాని యలుకుడు గాని వినవచ్చునేమో యని యొకించుక కాలము నిలచి వినియెను. ఎట్టియలుకుడును వినరాలేదు. అతడు పరిశీలింపగా నొకమార్గము గాన్పించెను గాని యామార్గమింటిలోనికి గాక వేరొకదొడ్డిలోనికి బోయియుండెను. గిరిధరు డచ్చటికి గూడ బోయెను. కాని, యింటిలోనికేగుట కనువైనమార్గము గాన్పింపదయ్యెను. లోపలనున్న వారిసంభాషణముగూడ వినిపింపదయ్యెను. అతడింకను నటనుండిన యెడల కేశవలాలు వచ్చునేమోయనియును—యాసఫ్ఖాను వెడలిపోవునేమో యనియు సందియములతో వీధిలోని కరుదెంచెను. అతడరుదెంచి నప్పటికే కేశవలాలు 4 గురు రక్షకభటులతో నచ్చటి కరుదెంచియుండెను. గిరిధరుడాతని గలసి కొన్నినిమేషములు రహస్యముగా మాటలాడెను.

వారిరువురును రక్షకభటులను ద్వారమున కావలివల నిల్పి జాగరూకతతో పహరాయొసంగుచుండ వలెననియు లోపలినుండి యెవ్వ రరుదెంచినను బట్టుకొనవలసినదిగా యాజ్ఞ

వంటరి. కేశవలాలు గిరిధరుడును కలసి యాయింటివెనుక సందునకేగి ఆ గృహమునకు సరిగా వెనుకనున్న గృహాయజమానిని కలసికొని యాతనితో నిట్లు ప్రసంగించిరి.

"అయ్యా! మేము కొండొకకార్యార్థమై ద్రిమ్మరుచుంటిమి. అందునుగూర్చి కొన్ని యంశములు మీవలన నెఱుంగగోరితిమి"

'నావలన మీకేట్టి విషయములు దెలియవలసి యున్నవి?"

"తమ గృహమునకు వెనుక రాజమార్గమున నున్న గృహమున నెవ్వరున్నారు? వారెన్ని దినముల క్రిందట నుండి యున్నారో చెప్పగలరా?'

'ఎవ్వరో యొకయువతి నివసించుచున్నది. ఆమె సుమారొక మాసము దినములనుండి యిచ్చట నివసించుచున్నది"

'మాసము దినములనుండియేనా?' యని గిరిధరుడు సంశయాకులచిత్తుడై ప్రశ్నించెను.

"అవును. రెండుమాసముల క్రిందటివరకు నామిత్రుండొక్కరుండా యింట నుండెను. ఇప్పుడాతఁడీ గ్రామమును యుద్యోగరీత్యా విడువవలసివచ్చెను. అతఁడు వెడలిపోయిన తరువాత యొకమాసమువరకును యిది ఖాళీగానే యుండెను.'

"ఆయింట నీవఱిగిన్న యాతని నామధేయమేమి?" యని గిరిధరుఁడు ప్రశ్నించెను.

"సురేంద్రనాథుఁడు—"

అనంతరము వారిరువురును గృహయజమానుని కడ సెలవుదీసికొని బౌబజారుగోడ్డునకు కరుదెంచిరి—అట రక్షకభటులవలన నింటినుండి యెవ్వరును వెడలిపోవలేదని తెలిసికొని సంతసించిరి.

గిరి—ఆలస్యమేల? అనుకొనినట్లొనర్తుమా?

కేశ—మంచిది.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

విశ్వప్రయత్నము.

గిరిధరుఁడిరువురు రక్షకభటులను గేటుగుమ్మమును దాటి తనవెంట రావలసినదని చెప్పి దొడ్డిలోనికి గొనిపోయి గృహము నుండి దొడ్డిలోని కరుదెంచు ద్వారమునొద్ద నిల్పి "ఈమార్గమున నెవ్వరైన వచ్చినయెడల బంధించియుంచుఁడు. పొమ్మ రావలయునని యీలవేయకుఁడు. మీరాతని బంధించుటకు వీలుగలుగనియెడల, నాతఁడు బలాధికుఁడై మిమ్ముల జయింప గలడని దోఁచినయెడల బిగులు వేయుఁడు. తోడనే మేము

సహాయపడునట్లు నన్ను జాగరూకతతో నుండు" మని హెచ్చరించి వెడలిపోయెను — ఇరువురు భటులకు వీధికవాటము చెంత నిలిపి కవాటమును కేశవలాలు గిరిధరు లిరువురును సమీపించి గట్టిగా తట్టిరి. లోపలినుండి యెట్టి ప్రత్యుత్తరమును రాలేదు. మరల తట్టిరి. లోపలినుండి యెవ్వరిదో యొక కోమల కంఠధ్వని ప్రశ్నించెను. తలుపుదీయుడు కొంచెముగా మాటలాడ వలసియున్నదని గిరిధరుడు జవాబొసంగెను. ఎవ్వరితో మాట లాడవలసి యున్నదని మరల ప్రశ్నవినవచ్చెను — మీతోడనే యని గిరిధరుడే మరల ప్రత్యుత్తర మొసంగెను. తలుపుదెరువ బడదయ్యెను. గిరిధరుడు గంభీరస్వరంబున తలుపు దెరువ వలయును ... ...

"తలుపును దెరువకున్నయెడల నేమగును. అర్థరాత్రి మున నీకుగల పనియేమి పాపాత్మకయుమున నేరమ్ము"

'తలుపు తెరచెదవా! బలవంతముగా దెరువవలయునా?'

లోపలనున్న వ్యక్తి యేమాలోచించుకొనియెనో గాని తలుపును దెరచెను. గిరిధరుడును కేశవలాలును లోన ప్రవేశించిరి. తలుపుతెరచిన వ్యక్తి మాటుననిలచి వారల గమనించుచుండెను.

గిరిధరుడు—యూసఫ్‌ఖానుగా రేమిచేయుచున్నారు? వారితో నొకవిషయము మరిజరూరుగా మాటలాడవలసి యున్నది.

వ్యక్తి—ఎత్తడెవ్వఁడు? ఆతఁడు నాకుఁ దెలియదు మీ రేల యడుగు కుడుదు?

గిరి—ఎవ్వఁడో యెఱుఁగరా? ఎందుకు వచ్చెనో దెలి యనివాడనుగాను. త్వరితముగా నాతని బిలువుము.

వ్యక్తి—మీ రెవరు?

గిరి—మేము రక్షకభటశాఖవారము. కొన్ని స్పృశింపబడిన నోట్లు నాతఁడీదినమున బ్యాంకినుండి కిలాముణి గావించి యుండెను. ఆవిషయమై మాకొక్క తంతివచ్చి యున్నది.

వ్యక్తి—అతఁడు వచ్చిన వెంటనే వెడలిపోయెను. ఇచ్చట లేఁడు.

గిరి—ఆసంగతి నెఱుంగనివాఁడను కాను.

గిరిధరుఁడు రక్షకభటులను లోనికిఁ బిలిచెను. వారు లోనికరుదెంచినంతనే గృహాప్రక్కలో 'జాగ్రత మునగవలెను మూలవు. త్వరగా నాతని బిలువుము" యని యొకతె ఆమె వచ్చి వడి నిలువఁబడిపోయెను. గిరిధరుఁడు ఆ స్త్రీ దరికి యొకింత సేపు గమనించి పిమ్మట రక్షకభటులతో "ఈమెను బంధింపుఁడు. తరువాత గృహపరిశోధనము గడంగుదము—" అని పలుకుచుండెను. ఆమెయు నొక్కింత ధైర్యము దెచ్చుకొని "శోధించుకొనుఁడు—నేను మీకేమి కష్టము నిచ్చితిని?" యని పల్కెను. భటు లామెను సమీపించుచుండిరి. గిరిధరుఁడు కోపసమావేశుఁడై "కూర్పిశాచి! - యుంటిని

గూడ నీపాట్ల బెట్టుకొంటిరా'' యని బల్కెను. ఆపల్కులాలించినతోడనే యావ్యక్తి తనచరిత్ర యంతయును వెల్లడి యయ్యెనని దలచి గాబోలును చరాలున నొకగదిలోనికేగి తలుపు లోన బంధించుకొన యత్నించుచుండెను. ఇంతలో రక్షకభటులు తలుపును వెనుకకు ద్రోయుచు నామెనుబట్టుకొన యత్నించుచుండిరి. ఇంతలో కేశవలాలు గిరిధరులుగూడ నచ్చటికరుదెంచిరి. ఆమెయు తనయత్నములన్నియు వృధయగుట కెంతయో చింతించుచు ప్రక్కనేయున్న బాకును గైకొని వక్షస్థలమున సత్తువకొలదిగ బొడుచుకొనియెను హాహాకారము నాచరించుచు క్రిందబడిపోయెను. గిరిధరుడు "లీలా! ఎంతపనిజేసితివి.'' యని పల్కుచు నామెను సమీపించెను. ఆమెయు రక్తవాహినిలోబడి కొట్టుకొనుచుండెను. గిరిధరుడు నలువైపుల దిలకించెను. ఒకవైపున యూసఫ్ఖాను రక్తవాహినిలో బడియుండెను. గిరిధరుడామెను, యూసఫ్ఖానుని దిలకించి కార్యమంతయును ధ్వస్తమగుట కెంతయో చింతించి లీలాకుమారితో "లీలా! యింతటి సాహసకార్యమున కొడిగట్టితివా?'' యని ప్రశ్నించెను. కేశవలాలు తక్షణమే యొకరక్షకభటుని సమీపమునయున్న డాక్టరును దోడ్కొనిరావలసినదని బంపెను. గిరిధరుడు లీలాకుమారిని దిలకించి 'లీలా! ఇప్పుడైన నీనేరములను నొప్పుకొందువా! నిష్కారణమేల యూసఫ్ఖా

ముని వధించితివి." యని ప్రశ్నించెను. ఆమెయు మూాాడజాలక – హాహాయని సంజ్ఞచేసెను. గిరిధరుడాయింట గలయు వెళ్ళి మంచినీరము గొనితెచ్చి యొసంగెను. గిరిధరుండు దొడ్డితలుపును దెరచి యచ్చట దానీవలకు నిలిపియుంచిన రక్షకభటులను లోనికిబిలిచి యిరుగుపొరుగువారి నెవరినైన దీనికొనిరావలసినదనియు, రెండుబుడ్ల బ్రాందిని గొనిరావలసినదని పంపెను.

వారిరువురును 5 నిముషములలో నచ్చటికి వచ్చిరి. గిరిధరుడు బ్రాందిని కొలదిగా నొకగ్లాసులోబోసి లీలాకుమారిచే త్రావించెను ఆమెకొకింతబాధ తగ్గినటులనుండెను ఇంతలో డాక్టరువచ్చి యొకటిరెండు మోతాదులామెచే త్రావించెను. అంతట గిరిధరుడు డాక్టరు బాబుతోనీమె "జీవించునని యాశలేదు మరణవాఙ్మూలము దీసికొనవలసియున్నది గదా" యనియెను. డాక్టరు గాయమును పరిశీలించెను. అయ్యది హృదయకుహరమున కించుక ప్రక్కగా దగిలియుండెను. అంతనాతడు గిరిధరునితో 'నయ్యా గాయమపాయకరమైనదియే కాని, హృదయకుహరమున కొకింతదూరమున దగులుటచే నీమె రెండుమూడు గంటలకాలము జీవించగలదు. ఆబాకును దీయకుండ నట్లే యుంచవలయును. ఈలోపున మరణవాఙ్మూలమును పుచ్చుకొనవలయును.

గిరిధరుఁడు లీలాకుమారితో—"డాక్టరుబాబు నల్కా లాలించితివా? నీముఖమునందుస వినవలసియున్న నీచరిత్రమంత యును దెలుపవలయును" ననిబల్కెను.

అప్పటికా యిరుగుపొరుగునున్న నలువురైదుగురు గృహస్థులను రక్షకభటుడు దోడ్కొని వచ్చెను. లీలాకుమారి గిరిధరుని కిట్లనియెను. నాచరిత్ర మాలించుటకు కుతూహల మానసుడవై యున్నట్లున్నది. అయినను నీవుదెలియవలసిన దంతయు నీవటకె దెలిసికొనియుందువు. అయినను నావలన విననెంచితివి గావున వినుమని యిట్లు జెప్పసాగెను.

అలహాబాదు గ్రామమున నేనొక వారకాంతచే బెం పబడితిని. నాకు 12 వత్సరములప్రాయము వచ్చువఱకును నేనామెను నాతల్లిగనే తలంచితిని గాని యటుపిమ్మట నామె వేరొకరితో నావిషయమును గూర్చి సంభాషించుచుండ మా టునుండి విని నిక్కువమెఱింగితిని ఆమెయే నాకు విద్యా బుద్ధుల జెప్పించెను. పదునారువత్సరములకామె చెప్పినట్లెల్ల ప్రవర్తించితినిగాని నాసంపాదనయంతయు నామె యభ్యాస ములకు గుటుంబఖర్చులకును జాలదయ్యెను. అటిసిటిలోరా మానందచటర్జీగారు మాసమునకు ముప్పదిరూప్యములొసం గుటకంగీకరించి మాగృహమున కరుదెంచుచుండెను. నేనును చాటునమాటునను కొలదిగా ద్రవ్యమార్జించుచు, నాత్ఁ డు గొప్పవాఁడగుటచే నాతనివద్దనుండియే ధనమును సం

గ్రహించుటకై విశేషముగా యత్నించితిని గాని యాతఁడు పరమలోభియగుటచే నామాయలకాతఁడు జిక్కడయ్యెను. ఇట్లుండగా గంగారాము తరచుగా మాయింటికరుదెంచుచు నెడనెడ ధనమొసంగుచుండెను. ఆతఁడు నాపై మక్కువగొని నాకు నెలకు 50 రూపాయలిచ్చుట కంగీకరించెను ఇంతియె గాక అప్పుడొక్కమారుగా నొకవేయి రూప్యములనుకూడ యొసంగియుండెను.

నేనాతని వలుకులకు లోనై యాతనితో జీవయాత్ర గడపుటకు నిశ్చయించుకొని యొక్కనాటిరేయి యాతనితో గలసి కలకత్తావచ్చితిని. ఒకవత్సరము హాయిగ గడచిపోయి నది. గంగారామునకు నాయందు నిష్కారణముగ ననుమాన ము జనించెను. అక్కారణమువలన నన్నుకొలదిగా ననహ్యించు కొనుచు తొల్లిటిప్రేమను మరచియుండెను. అట్టిపరిస్థితులలో ననే భవానీసింగు పరిచయముగలైను. అతఁడు యువకుఁడు, సుందరుఁడు, ధనికుడును యగుటచే యాతనిని నావంక కాక ర్షించుకొంటిని. గంగారాముని విడచిపోవలయునని దలంచు చుంటినిగాని యాతఁడు నాపై లేనిపోని యధికారమును చెలా యించుచుండెను. ఇట్టిస్థితిలో మనోహరసేనుఁడు నన్నొకసారి గాంచి మోహావేశుఁడై నెలకు నూటయేబదిరూప్యము లిచ్చెద ననియు దనస్వాధీనములో నుండవలసినదనియు నాకువర్త మానమంపెను. నేనంగీకరించి యాతనిని రహస్యముగా నా

గృహమునకు రావలసినదంటిని. అతఁ డనుదినమునను సాయంకాలమువచ్చి వెడలిపోవుచుండువాఁడు. గంగారా మాతని రాకడగ్రహించి నన్ను మరింతగా బాధింపసాగెను. ఒక్కదినమున గంగారాముని ధిక్కరించి నేను గృహమునుండి వెడలిపోయెదనంటిని. అతఁడు నన్ను విడువజాలక యాతఁ డిచ్చుదాని కంటె నెక్కువగా నొసంగెదనని చెప్పెను. అయినను నేనంగీకరింపక నా మార్గమున కడ్డురాకుండనున్నచో యుండుము లేనియెడల నీయిచ్చవచ్చినచోటున కేగుము నాస్వాతంత్ర్యము నేను నీకొరకై గోల్పోవజాలనంటిని. అంత నాతఁడు మండిపడి నన్నుగొట్టి యెచ్చటికో వెడలిపోయెను. అనంతరము భవానీసింగు వచ్చి నన్ను సేదదీర్చి మంచముపై బరుండబెట్టి వివిధోపచారములచేసి నాకు స్మృతికలుగునంతవఱకు మాయింటనే యుండెను. నాటికి గంగారాము డింటికివచ్చియుండ లేదు. మరునాఁ డుదయమున నేవచ్చి నన్ను గాంచి ప్రాధేయపూర్వకముగా క్షమింపుమని ప్రార్థించెను. నేనును యాతనివలన సుమారు 3 వేలరూపాయలు ద్రవ్యమును దీసియుండుటవలనను ఇంకను నాతనివలన గొంతద్రవ్య మాశించి యున్నదానవగుట వలనను నాతని నానాఁడు ప్రేమించినట్లు నటించితిని. అతఁ డా దినముననే నాకు 200 ల రూప్యముల నిచ్చియుండెను.

అనంతర మాతఁడు మనోహరసేనుని మాటయే దలంపక యెప్పటి యట్లు ప్రవర్తించుచుండెను. అంత నే నీతఁ

డాతని కెగ్గుజేసియుండునని దలంచి భవానీసింగును ప్రేరేపించి యాతనివలన నిక్కువమంతయు నెఱిగితిని. అనంతరము భవానీ సింగాతనిని లోకువజేసికొని నాకొరకై తరచుగా వచ్చుచుం డెను. గంగారాము డీసంగతి గనిపెట్టి యాతనివదలించుకొను టకు గూడ కృతనిశ్చయు డయ్యెను. ఈసంగతి గనిపెట్టి భవానీ సింగుతో నే నిట్లంటిని. "ఈతని పీడమాన్పుకొనకున్న యెడల చిక్కులకు లోనగుదుము. మంచిమాటలతో నీతని సాగనంపు టయె యుక్తము. ఆతడు మనచేతుల జిక్కియుండుటచే బెద రించినయెడల తప్పక పారిపోవును" అనిన విని యాతం డట్లొ నర్ప నంగీకరించెను. మరిరెండు దినములకే యాతండును గంగారాముండును మరణించిరి.'

"లీలా! గంగారాముం డిచ్చట నేదేని వ్యాపారమున నుండెనా"

"అగును. ఆతం డొకకంపెనీలో కూలీలచే పనిచేయిం చుచుండు నుద్యోగముననుండెను కాని చనిపోవుటకు బూర్వ మాతండు పది పదిహేనుదినములక్రిందటనే యుద్యోగమును మానుకొనియుండెను."

"ఏకంపెనీలోననో దెలియునా?"

"నాపెట్టెలో కాగితములున్నవి జూచుకొనుండు."

అని చెప్పినంత కామె కాయాసమధికమయ్యెను. డాక్టరుగారు మరల నొకమోతాదుమం దొసంగెను. గిరిధరుండు

మరల కొలదిగా బ్రాందిని ద్రావించెను. కొన్నినిముషములకు నిశ్శబ్దముగా నుండెను.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

మరణవాఙ్మూలము.

మరల లీలాకుమారి యిట్లు జెప్పనారంభించెను.

గంగారాము భవానీసింగు లిరువురును మరణించిన వార్తదెలియుటతోడనే నేనా గ్రామమునుండి వెడలిపోవలయునని సంకల్పించుకొంటిని. అప్పటికి నాపేర 2 వేల రూప్యములు బ్యాంకిలోనుండెను. బ్యాంకిలోనున్న ద్రవ్యమంతయును దీసికొనదలంచి యొకనాడు బ్యాంకికేగితిని. ఆనాడు ద్రవ్యమంతయును నొక్కసారిగా నియబడదని దెలిసికొని మొదట 1000 రూప్యములను దీసికొంటిని. ఆనాడు ప్యాన్‌బుక్కు వడ్డీ కట్టుటకై యధికారులు దమకడ నుంచుకొనిరి. నాడే యూనఫ్ఖాను నన్ను జూచి నాతో మాటలాడగోరెను. నేనందుల కంగీకరించి యాతనికి నానివాసమును దెల్పితిని. ఆత డారాత్రి నాగృహమున కరుదెంచెను. తన యధీనములో నుండవలసినదని ప్రార్థించెను. నేను నాగ్రామమును విడచిపోవసంకల్పిం

చుకొనిన సంగతి యాతనికి దెల్పి యిప్పటిలో నీవిషయమును గూర్చి నిర్ధారణగా వచింపజాలనంటిని. ఆతడును నాకై యెక్కువగా ప్రయత్నగుణులు సల్పి నన్ను తనయింటిసమీపముననున్న గృహమునకు వచ్చి నివసింపవలసిన దని ప్రార్థించెను. నాలుగైదు దినములలో నాలోచించి జెప్పెదనంటిని. ఆతడు బ్రహ్మానందభరితుడయ్యెను.

ఇట్లుండగా నొకదినమున గొన్నివస్తువుల గొనితెచ్చుటకై నేను న్యూమార్కెట్టున కేగితిని. అచ్చట రామానందచటర్జీ నన్ను దిలకించియుండెను. నే నాతని నాజనసమూహమున గుర్తించియుండలేదు. ఆతడు నావెనుకనే మాయింటికరుదెంచి యింటినెంబరు గుర్తించుకొని వెడలిపోయెను. నాటిరాత్రి సుమారు తొమ్మిదిగంటలకాతడు నాగృహమునకరుదెంచెను. ఆతనిగాంచినంతనే నేను చకితురాలనైతిని. ఆతడు నన్ను తనతో మరల నలహాబాదునకు రావలసిన దని ప్రార్థించెను. నే నంగీకరింపలేదు. ఆతడు బలవంతపరచెను. నే నెంతయో బోధించితిని. నావలన నింక నీకు సౌఖ్యము కలుగదని వేయివిధముల జెప్పితిని. ఆతడు మోహరసావేశుడై నన్ను బట్టనుంకించెను. నేను మరల నాతనిప్రబోధించితిని. నాపల్కు లాతడు చెవిజేర్పడయ్యెను. పైగా నాతడు నాపైబడి పరాభవింపసాగెను. అంత నేను కోపమాపుకొనజాలక బల్లపైనున్న కత్తినెత్తి యాతనిగొట్టితిని. తోడనే యాతడు

క్రిందబడియెను. నేను కదుంగడు భయమంది మాతని చ్చటి నుంచి లేవదీయ యత్నించితిని— కాని సాధ్యముకాలేదు. క్రిందబడిన నాలుగైదు నిముషములు కొట్టుకొని మాతడు మరణించెను. అసహాయురాల నగుటచే యాశవమును యావ లబారవేయించుటకు వీలుగలుగమి చింతించి కడకాశవము నచ్చటనే విడిచిపోవనెంచితిని. నాదుస్తులను విడచి స్నాన మాడి నూతనవస్త్రములదాల్చి యాగదియందున్న నాచిన్న ట్రింకు పెట్టెను దీసికొని వీధిలోని కరుదెంచితిని. అప్పటి కెవ్వరును వీధిని లేరు. తోడనే నేను చరచర గుమ్మమునుదిగి నడువసాగితిని. నిర్మానుష్యమగు నావీధిని యొకింత దూర మేగుసరికి హౌరా పోవుటాగ్రియు వచ్చుచుండెను. ఆటాగ్రిము లోనెక్కి స్టేషనుక కేగితిని. అప్పటికి సుమారు మైనుగంట లయ్యెను. 5–10 నిముషముల ఖరగపూరు బయలుదేరు బండిగలదు. ఆబండిలో ఖరగపూరు వెళ్లిపోవ నెంచితిని. ఇంతలో యాసఫ్ఖాను నన్ను గలసికొనియెను. ఎచ్చటికే గుచుంటివని ప్రశ్నించెను. నేను ఖరగపూరున కేగుచుంటినని యు, నవకాశమున్న యెడల నాదుగాని మరునాడుగాని నన్న చ్చట గలసికొనవలసినదనియు జెప్పితిని. అతడే నాకు టిక్కెట్టును దీసియిచ్చెను.

'అతడాదినమున స్టేషనుకెందులకువచ్చెను' అని గిరి ధరుడు ప్రశ్నించెను.

"అతఁడెవ్వరో స్నేహితులను సాగనంపుటకై వచ్చి యుండెనట. నేను ఖరగపూరును సురక్షితముగా చేరుకొంటిని. వాడే యూసఫ్ఖానుడు ఖరగపూరులో గలసికొనియెను. ఆతనికి నావృత్తాంతమంతయును దెలిపితిని. ఆతఁడు నన్ను గాపాడుట కంగీకరించెను. పైగా నాతడు. తనకెవ్వరును లేరనియును, నన్నే భార్యగా జూచుకొందుననియును దెల్పి యారాత్రి బండిలో నన్నుదిరుగ కలకత్తా దీసుకొనివచ్చి యీ యింటిలో ప్రవేశపెట్టెను. నాటినుండియు నాతఁడు నాయం దనురాగముతోడనే వర్తించుచుండెను. గాని కొన్నిదినము లైనతరువాత నాతఁడొక మందుసీసాను కోటుజేబునందుంచుకొని యిచ్చుటకరుదెంచెను. నేనామందెవ్వరికని ప్రశ్నించితిని. అతఁడు నాభార్యకని యుత్తరువిచ్చెను. అతడీవఱకు దనకు భార్యలేదనిచెప్పి యిపుడారీతిజెప్పగా నేనెంతయు నాశ్చర్యమును జెంది మరల నాతని నట్లే ప్రశ్నించితిని. ఆతఁడ య్యది తనభార్యకే యని యుత్తరువొసంగెను. నేను మనంబుననే ఖేదమొంది యప్పటికూరకొంటిని. ఆమరునాఁడాతనితో బ్యాంకిలోనున్న ద్రవ్యమును గూడదెచ్చిపెట్టు మంటిని. ఆతఁడు ప్యాస్బుక్కుల్లో సంతకముజేసి తెమ్మనియెను. పుస్తకముకొఱకు పెట్టె దెరచిచూచితిని. పుస్తకము లేకపోయెను. పుస్తకము లేదంటిని. ఆతఁడీవఱకే నావద్దనుండి దంక దూపాయలు గొని యుండెను. నాయుద్దేశ్యమేమనగా నాడు

వడ్డికట్టుటకై దీసికొనిన పుస్తకమాతఁడు దీసికొనియుండెననియు, ఆతఁడా ద్రవ్యమును గూడ హరించి నన్నుఁ జేసికొని గూడ సాహసం పుఁబని దలంచితిని. ఆతఁడు పుస్తకము లేదంటివని కోపముతో నాఫీసునకు బోయెను. ఆతఁడు సాయంకాలమరుదెంచి బ్యాంకిలో జరిగినసంగతులన్నియు దెల్పెను. ఇంక నేనిచ్చట నున్నయెడల పట్టుబడిపోవుదు ననియు ఆతఁడు నాయెడ నుపేక్షతో నుండెననియు దలంచి యిచ్చటినుండి వెడలిపోవ నెంచితిని.

రాత్రి యాతఁడరుదెంచినప్పుడు నేను వెడలిపోవదలంచుకొంటినని చెప్పితిని. అతఁడు పోవలసినదనియెను. నేను నా సొమ్మునువలసినదని ప్రశ్నించితిని. ఆతఁడు సొమ్మేమియును లేదనియు, పోవయత్నించినయెడల పోలీసుల పాలుజేయుదుననియు బెదరించెను. పిమ్మటనాతఁడు నన్ను గొట్టితిని నేనతనికి సహాయము బ్యాంకిపుస్తకము దెచ్చి యుంటినిగ తేకుండగనిచ్చె బ్యాంకి పుస్తకము బాసితివాయని నీచముగా మాటలాడెను. అంత నేనాతని నేమియు ననక యూరకొంటిని. తదనంతరమే నాతనితో నిట్లంటిని. ఓ యీ! నిన్నువిడచి నేనిక యెక్కడికి పోవుదును. ఊరక యట్లుపలికిన నేమగునోయని యట్లంటిని కాని నేనెన్నఁడు చేసిన పుస్తకమును బ్యాంకికి బంపియుండలేదు. ఆపుస్తకము పోలీసువారికి దొరకఁగనే వారే యట్లరుదెంచి యుందురని తలంచి నాతని కొంత దిద్దుబాటుజేసి మంచి మాట

లతో నాతని చెల్లి, ద్రౌపదిగారికి దిపి మితిమీర ప్రార్థించితిని. ఆతఁడు పెండ్లి కెత్తోడనే మాతని కథావశేషుగా నొప్పు మాటలుండి దప్పు చుకొని పోవనెంచితిని. కాని యింతలో పెళ్లి వారిసులవగ మనుష్యుని యెత్తుకొను దలఁపలేను."

గిరిధరుఁడు—నీవు గంగారాముగారికి వ్రాసిన లేఖలు ని యింట నెందులకుండెను?

లీలా—అతనిసామానంతయు నాయింటనే యుండెను. కాని యాతఁడది చించివేయలేదు గాబోలును. అందువలన నాతని పెట్టెలో బాక యున్నవి లభించియుండవచ్చును.

మరల నామె యూపిరాడకయున్నందు లోఁ దయ్యెను. డాక్టరు మందొసంగెను. కొన్ని నిమిషములు స్వల్పముగా నుండెను. లీలాకుమారి సంకోచముతో ముఖకవళికగా నున్నదనియును బాధ దుర్భరముగా నున్నదనియును, వక్షమున గ్రుచ్చుకొనియున్న బాకును దీసి వేయవలసినదనియు ప్రార్థించెను. మరణవాఙ్మూలము పై నామె చే వ్రాలుచేయించి యచ్చటికరుదెంచిన గ్రామస్థులచే సాక్షివ్రాళ్ళు చేయించి గిరిధరుఁడు డాక్టరు బాబుతో యామె వక్షమున గ్రుచ్చబడిన బాకును తీసివేయ వలెనని నుడివెను. డాక్టరుబాబు బాకునూడదీసెను. మరు క్షణముననే లీలాకుమారి ప్రాణవాయువు లనంతవాయువులలో గలసిపోయెను.

అంతట గిరిధరుఁడు—ఆహా! ఒక కాంతామణి కొఱకై జరిగినవి అయిదుహత్యలా. గర్భనిర్భేదకముగా నున్న దేయని బల్కి నిశాశేషమంతయును వేగించి తెల్లవారినతోడనే యీ సంగతినంతయు పైయధికారుల కెఱింగించి యాశవములను జనరలు హాస్పిటలుకు పంపించెను.

పదియవ ప్రకరణము.

సమాప్తము

ఏవసితాసనీమూలమున మనోహరసేనుఁడు, గంగారాము భవానీసింగులు, రామనాధచటర్జీ, యూసఫ్ఖాను మరణించియుండిరో యారమణీమణి యాత్మహత్య గావించుకొని మరణించినది. ఎచ్చోటినుండి రక్తవాహిని ప్రవహింప మొదలిడెనో యాస్థలము సమూలముగా ధ్వంసముచేయబడినది. పత్రికలన్నియు లీలాకుమారియొక్క సంపూర్ణచారిత్రమును ప్రకటించినవి. జనులందఱును, "ఇంతటిసాహసముగల తరుణీమణిని మున్నెన్నడును గాంచియుండలే"దని ఆమెను గూర్చి ప్రశంసావాక్యముల బలుకసాగిరి—పలువురు గిరిధరుని బుద్ధివిశేషమును గూర్చి యధికముగా పొగడసాగిరి. కేశవలాలు గూడ గిరిధరుని బుద్ధివిశేషమునకు మనంబున సెక్కుడుగా

సంతసించి యాతనివలన దనసంశయమును వావుకొననెంచి యాతనిం గలసికొనియెను.

గిరిధరుఁడు కేశవలాలును గాంచినంతనే దయచేయుఁడని యొక యాసనముపై గూర్చుండనియమించి "ఏమివిశేషములు, ఇంక నేడు హాయిగా నెట్టిచింతయును లేక నిద్రపోవచ్చును గదా" యని బల్కెను. కేశవలాలు దరహాసాంచితవదనుఁడై-"అగునగును కాని మహాశయా! నాకొక్కసందియముగలదు. తమరు యాసఫ్ఖాను నెందుల కనుమానించితి 'రని ప్రశ్నించెను. గిరిధరుఁ డిట్లు చెప్పసాగెను. "నేను బ్యాంకికిపోయి ఎల్లరచేతను సంతకములను జేయించి ద్రవ్య మొసంగువాఁడాత డగుటచే నాతనిగలసికొని మాట్లాడిన నామె యాచోకీ దెలియునని తలంచి యట్లొనర్చితిని. కాని యాతఁడు నాకు సరిగా సమాధానమిచ్చియుండ లేదు. ఆకారణముచే నాతని ననుమానించితిని. నాటిసాయంకాల మాతనికొరకై యాఫీసున కేగితిని. కాని యాతఁ డచ్చట లేడు. అతని నివాసమును దెలిసికొని యచ్చటి కేగితిని. అతని నచ్చటినుండి వెంబడించి యాతఁ డేయింట జొచ్చెనో జూచితిని. ఏనహాయమక్కర లేకుండ లోని కేగుటకు వీలుంగలుగునేమోయని చూచితిని గాని యవకాశ మున్నట్లు గాన్పింపలేదు. అపుడు మీకై వార్తబంపితిని. పైగా మనమానాటిరాత్రి యాయింటివెనుకనున్న యాతనితో మాట లాడియుంటిమి. అతఁడు చెప్పిన వాక్యములు నాయనుమాన

మగాడు ధృఢపరిచెను. అనంతర ప్రశాంతముగాను తనతోనే మెరుం గాసును వారిని పిలిచెను. కేశవలాలు "ఎక్కడనుగాని తన మానాధము కొంచెము జాగ్రతగా నున్నయెడల నామెను బట్టి కొనుటకు విశ్వప్రయత్న మాచరించవలసియుండునుగదా" యని బలికెను. గిరిధరుడుండుటకు సందేహము లేదు. ఆమె యధార్థ ముగుననే మాగ్రాహకుడు విడచిపోయియుం డును. ఇంక నామెను బట్టుకొనుటయే ముఖ్యమగును. అడుగ మరచితి శనివారమునాడు సాయంకాల మైదుగంటలకు తమరు నాగృహమున కరుదెంచియుంటిరి గదా? ఎందులకు వచ్చియుండిరో తెలిసికొనవలతిని.

"అప్పుడు మీరెక్కడనున్నారు?" అని కేశవలాలు ప్రశ్నించెను.

"మీరు మాగృహమును సమీపించుట కొక నూరు గజముల దూరమున నేను మిమ్ము జూచితి"నని గిరిధరు డనియెను.

"అపుడు మాట్లాడిరి కారేమి?"

"మాటలాడుటకు వేషాంతరగమున నుంటిని. అపుడు వీధియందు పలువురున్నారు. తరువాత మీరువచ్చిన పని దెలిసికొనవచ్చునని యూరకొంటిని."

"అది యంత ముఖ్యమైనది కాదులెండు."

"అనగా నీకేసునకు సంబంధించినది కాదా?"

“నాకేమి తోచకున్నది. గంగారాముగారొక్క నివాసము క్రిడపూరని చెప్పి, ఆతని కలిసికొని వారట యుండిన దని చెప్పియుంటిరి జ్ఞాపకమున్నదా?”

“అవును.”

“ఆనాఁడాతనిని గలసికొంటిని.”

“ఆతఁ డేమని చెప్పెను?”

“ఆతనికిని గంగారామునకును ముఖపరిచయము గలదట. గంగారాము సర్వసాధారణముగా లీలాకుమారితోఁగూడ క్రిడపూరువద్దనుండి బొటానికల్ గార్డెన్సునకు వాహ్యాళికి వచ్చుచుండువాఁడట. అందే యాతని పరిచయ మాతనికి గలిగెనట.”

“క్రిడపూరు నివాసమని గంగారా మాతనితోఁ జెప్పియుండెనా?”

“లేదు. తరచుగా వచ్చుటచే నచ్చట నుండువాఁ డనుకొనియుండెనట. అంతకన్న నాతఁ డెక్కువ తెలిసికొనియుండలేదట.”

“అక్కడనే లీలాకుమారికి భవానీసింగుతో స్నేహము లభించియుండవచ్చును.”

“నేనును నట్లే తలంచుచున్నాను.”

ఇట్లు మాటలాడుకొనిన యనంతరము మరునాడు న్యాయస్థానమున దాము వెల్లడింపవలసిన యంశములను గూర్చి చాలవఱకు మాటలాడుకొనిరి.

మరునాఁడు న్యాయస్థానమున నామెచరిత్రము తయు ను ప్రకటింపబడెను. న్యాయాధికారి గిరిధరుఁడు తనయభీష్టము ననుసరించి ప్రభుత్వమువారొసంగిన గడవులోననే యాలీలా కుమారిని బట్టుకొనినందుల కెక్కుడుగా నాతని నగ్గించెను. తదుపరి యాతఁడు గిరిధరలాలున కిట్లనియెను. "ఎందరెందరో పత్తేదారులు నోట్లసృష్టినిగూర్చి పనిచేయుచున్నారు. కాని వారెవ్వరును యింతవఱకు కృతకృత్యులు కాలేదు తామిందు ప్రవేశించి యాద్రోహులనుగూడ దమ నూత్మబుద్ధితోఁ గని పెట్టి పట్టుకొనవలయును." అనిబల్కి న్యాయాధికారి యాసన మునుండి లేచి యలహాబాదునుండి పోలీసువారుపంపిన రిపోర్టు నిట్లు చదివెను. "లీలాకుమారి ఈమె యొక భోగంపుచానచే పెంపబడియెను. పదునారవయేట నీమెకు రామానందచటర్జీ గారి ప్రాపకము లభించెను. వారిప్రాపకమున నీమె మూడు సంవత్సరము లుండెను. వారిప్రాపకములో నున్నను యీామె యిరువురు తగుమనుజులను దనవంక కాకర్షించుకొని ధన సంపాదన మాచరించుచుండెడిది. వారిలో గంగారా మొకఁడు. గంగారా మీామెకై దనసర్వస్వమును వెచ్చించెననియే చెప్ప వలయును. కట్టకడపట నీతఁడు తనకున్న మాన్యమును నాలుగువేలరూప్యములకు విక్రయించుకొని లీలాకుమారి నింటినుండి లేవదీసికొనిపోయెను. లీలాకుమారి మంచిజాణ, విద్యావతి. ఎట్టివారలనైనను యిట్టె దనవంక కాకర్షించుకొను

నేర్పుగలది. ఆమె యాలాపోబాదునిడగు సౌగన్ధ్యసమూహ కామెను పెంచినవృద్ధురాలు కాలధర్మము నొందెను. పెంపుడు జననియగు నావృద్ధురాలు గతించినప్పటినుండి లీలాకుమారి యుల్లాసభావము వచ్చియుండలేదు.

గత రాత్రి, ఈవిడ్లోరి గౌరవ కుటుంబమునకు చెందినవాడు. ఈతని తండ్రిపేరు రఘునాథరావు, తల్లి లక్ష్మీబాయి. ఈతని తల్లిదండ్రు లుపనామము బాల్యమునందే గతించిరి. ఈతని కొక ... యుద్యోగము వచ్చుచుండెను ... అనంతరము ... కాలధర్మమొందెను. ఈ ... రసులు గాని యున్నట్లు తెలియనప్పటికిని ... పట్టణమునందలి ... భూమియుండెను. కాని మును పటి చరిత్రకు ... సీతయు విక్రయించి యుండెను. ఆదినములోనే యీతనికి లీలాకుమారితో సంబంధము గలిపినది. ... శేషించిన భూమినిగూడ విక్రయించి ... యీగ్రామమును విడచెను. ఈతడు ... దినములలో నల్లగిల్లురగ దిరిగినవాడు. కాని యెప్పుడును యెట్టి శిక్షయు నొందియుండలేదు.' అని చదివిన యనంతరము జడ్జి గిరిధరునివంకకు దిరిగి "కలకత్తాపట్టణమున సీతయేమైన పనిలోనుండెనా? లేక యున్నద్రవ్యమునే ఖర్చుపెట్టుచుండెనా? నెలకు 75 రూప్యముల బాడుగగానిచ్చ

చూచుటచే సీతఁడేదో వ్యాపారము చేయుచుండెనని తలంప వలయునని గాని" యని చెప్పెను.

సింధియుఁడు లేచి గంగారాము యీ కలకత్తాపట్టణమున కడచిన నాటినుండియు సీతఁడు బైలీ అండ్ కో. (Baily & Co.) లో మేస్త్రీగా పనిచేయుచుండెను. ఈతఁడు కూలీలను ప్రోత్సహించి ... చేతనిష్టానుసారముగా పనిచేయించు వాఁడగుటచే ... దొరగారు ... నెలకు 60 రూపాయల జీతము ... చేయించెను. ... కూలీల ... సీతఁడు ... రు 50 రూప్యములు ... దొంగిలించుచు నెలవు ... వలలో ... పనిచేయించు చుండుటచే ... రూప్యములు దొరకుచుండెను. ... లాభము ... చెప్పినట్లుగా ... పనివాండ్రు లేరు. 2 నెల ... సెలవు పుచ్చుకొనియుండెను. ఆ కారణమువలన సీతఁడు ... నడుము నిచ్చట ... చేయుచుండెను ... వృత్తాంతమున తెలియదయ్యెను.

ఈ వృత్తాంతమంతయు పత్రికలలో ప్రచురింపఁబడియెను ... లాలు ... జనమని నిర్ధారించిన దృష్టాంతాలు ... బడియెననియు, నామె ... మాహాత్మ్య ... గావించుకొనెననియు ... సంతసించి ... లాలునకు వేయి రూప్యములను బహుమానముగా నొసంగెను.

సమాప్తము.